

SLOVENSKI NAROD

UREDNIŠTVO IN UPRAVA: LJUBLJANA, PUČINJEVA ULICA 5 — TELEFON: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26 — Izhaja vsak dan opoldne — Mesečna naročnina 11.— Kr. za izposojništvo 15.20 Kr.
IZKLUČNO ZASTOPSTVO za oglaševanje iz Kraljevine Italije in inozemstva ima
UNIONE PUBBLICITA ITALIANA S. A., MILANO

Računal pri poštno četovnem zavezi:
Ljubljana št. 10-351

CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: UNIONE PUBBLICITA ITALIANA S. A., MILANO.

Il successo di un MAS sul lago Ladoga

Colpi di mano di pattuglie nemiche falliti sul fronte egiziano — Vivace attività aerea

Il Quartier Generale delle Forze Armate comunica in data di 31 agosto il seguente bollettino di guerra n. 826:
Colpi di mano tentati da pattuglie nemiche sono falliti sul fronte egiziano dove vivace è stata l'attività aerea.

In combattimenti contro formazioni avversarie superiori di numero due apparecchi venivano abbattuti dai nostri cacciatori e molti altri efficacemente mitragliati.
Nel corso di attacchi contro nostri mercantili quattro velivoli nemici sono stati

distrukti nel Mediterraneo dalla caccia italiana, due dal tiro controaereo di una nostra unità navale, due altri da aviatori tedeschi; un piroscafo risulta non gravemente danneggiato.

Non hanno fatto ritorno dalle loro missioni di guerra due nostri aerei.
Sul Lago Ladoga un trasporto sovietico di 1300 tonnellate in navigazione verso Leningrado è stato silurato e affondato il 27 corrente da un Mas italiano al comando del sottotenente di vascello Aldo Benvenuto.

Uspeh italijanskega MAS na Ladoškem jezeru

Propadli sovražni sunki na egiptski fronti — Živahna letalska delavnost

Glavni stan Italijanskih Oboroženih sil je objavil dne 31. avgusta naslednje 826. vojno poročilo:

Propadli so udarci sovražnih patrol na egiptskem bojišču, kjer je bilo živahno letalsko delovanje.

V letalskih spopadih s številno močnejšimi sovražnimi letalskimi skupinami so naši lovci sestrelili dve letali in več drugih uspešno obstreljevali s strojnimi.

Italijanski lovci so pri napadalnih akcijah proti našim trgovskim ladjam uničili v Sredozemlju štiri sovražna letala, dve nadaljnji protiletalsko topništvo neke naše pomorske enote in nemški letalci še dve drugi. Ena izmed ladij je lažje poškodovana. S svojega vojnega poslanstva se nista vrnila dve naši letali.

Na Ladoškem jezeru je 27. t. m. italijanski motorni čoln pod poveljstvom brigadnega podporočnika Aldo Benvenuto napadel s torpedom sovjetsko prevozno ladjo 1300 ton, ki je plula proti Leningradu, in jo potopil.

Helsinki, 31. avg. s. Vsi finski listi objavljajo na vidnem mestu in pod velikimi naslovi vest o zmagovitih akcijah italijanskih motornih čolnov v Ladoškem jezeru. V tej zvezi opozarjajo na zelo učinkovite doprinos te smrtonosnih malih edinic italijanske mornarice v borbi proti poslednji prometni zvezi Sovjetov z obleganim Petrogradom. Zlasti list »Uusi Suomi« dajeposeben poudarek delovanju eskadrilemajhnih italijanskih motornih torpedov, ki operirajo na velikem ruskem jezeru.

Doslej, piše list, so ti motorni torpedi čoln pod poveljstvom poveljnika Bacchita potopili 1.300-tonsko sovjetsko topničarko in prevozno ladjo, natovnjeno s strelivom, ki je bila namenjena v oblegani Petrograd. To kaže, zaključuje list, da je navzočnost italijanskega orožja velikega pomena povsod, kjer je treba izvršiti kakokoristno in težko nalogo, vzdolž vse dolge bojne črte vzhodnega bojišča. Od Ladoškega jezera do Dona in Črnega morja se italijanski vojniki in mornarji junaško bore z boljševiško hidro.

Spet 30 ladij s 184.000 tonami

Uspeh nemških podmornic v preteklem tednu — Prodor na 25 km pred Stalingradom — MAS potopil dve ladji na Ladoškem jezeru

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 31. avg. Vrhovno poveljništvo nemške vojske je objavilo danes naslednje poročilo:

Južno spodnjega Kubana so vrgle nemške in rumunske čete v napredno napadu sovražnika v smeri na obalo Črnega morja nazaj. V pretekli noči je bila tamkaj potopljena sovjetska topničarka.

Južno od Stalingrada so nemške čete prodrele sovražne postojanke, razbile močnejše sovjetske sile in stojijo zdaj še 25 km južno od mesta. Nočni napadi letalstva na Stalingrad so povzročili obsežne požare v mestu. Razen tega so bili z dobrim učinkom bombardirani železniški cilji in protiletalske postojanke sovražnika vzhodno od Volge.

Pri Rjevu je sovražnik na več mestih nadaljeval svoje napade z močnimi silami. V hudih bojih je bilo pri tem uničenih 48 tankov, med njimi 38 od enega samega naskakovalega topniškega odredka.

Južno od Ladoškega jezera so se znova izjavili sovjetski napadi. Italijanski hitri čolni so v noči na 28. t. m. na Ladoškem jezeru potopili sovjetsko topničarko in neko sovražno trgovsko ladjo.

Bojni letalci so obmetavali ponoči in podnevi važne cilje v vzhodni Angliji, v Midlandsu, z razdiralnimi in zažgalnimi bombami.

Kakor je bilo javljeno že v posebnem poročilu so nemške podmornice pretekli teden povzročile sovražni plovbi po morju znova hude udarce. Potopile so na Atlantiku v Karaibskem morju in pred zapadno Afriko kljub močni zračni in pomorski obrambi 30 ladij s skupno 184.000 br. reg. tonami, 5 nadaljnjih ladij je bilo torpediranih.

Dne 29. avgusta si je izvojeval poveljnik neke letalske eskadre na vzhodni fronti, major Gollob, svojo 150. zmago v zraku.

Italijanske čete ob Donu uničujejo sovjetske polke

Sovražnik ne more doseči niti delnih krajevnih uspehov Drznost italijanskih letalcev

S fronte na Donu, 31. avg. s. (Poročilo posebnega dopisnika agencije Stefani.) Ofenziva sovjetskih čet na donski fronti, kjer stoji četa italijanske armade, je bila kljub ponovnim napadom, ki so bili plačani izredno drago, zadržana od naših hrabrih čet. Sovražnik je zopet poizkušal tudi večerjati in danes doseči kak uspeh, čeprav je delen uspeh, a je bil vržen nazaj na svoje izhodiščne postojanke z lokalnimi protinapadi. Pred utrjenimi postojankami neke naše divizije, je imela boljševiška pehota izredno krvave izgube.

Italijanski in nemško letalstvo je posseglo v borbe in izvedlo številne akcije obstreljevanja in bombardiranja ruskih čet, ki so se kretale v levem pasu Dona. 62 nemških dvomotornikov je bombardiralo prehode, ki so jih Sovjeti zgradili ponoči ter jih uničilo, nato pa so se nemška letala spustila nižje in s strojnimi obstreljevali sovražne čete ter jih razpršila. Eskadre italijanskih lovcev so vneto delovale in ščitile nebo nad bojiščem pred sovražnim letalstvom ter obstreljevale s strojnimi motorna vozila in čete, ki so prihajale proti reki. Naši brzi izvidniki, opremljeni z bombami majhnega kalibra, so ofenzivno delovali proti gozdnatim predelom Dona, kjer so se skrivali številni sovražni oddelki. Po izjavah ujetnikov sledi, da se je neki sovjetski konjeniški polk, ki je potočil v napornem maršu prišli blizu naših čet, zbral v nekem gozdu in bil pripravljen za vstop v akcijo, ko bi se nudila ugodna prilika za prekopavanje reke. Naš izvidnik je opazil sumljivo kretanje v gozdu, kjer so se čete s konji skušale skriti, ter je odvrgl številne rušilne in zažigalne bombe. Z energično akcijo so bili prevrženi sovražni načrti, polk pa je bil napol uničen od bomb, ki so povzročile mnogo požarov. Konji in vojniki, ki so se preostali, so v paniki bežali iz gozda in se razpršili na okolišnih poljih.

V nedeljo sestreljenih 108 sovjetskih letal

Berlin, 31. avg. s. Iz vojaškega vira se doznava, da je bilo večerjati v letalskih borbah in s protiletalskim topištvo v vojni proti Sovjetom sestreljenih 108 letal. Osem nemških letal se ni vrnilo na svoja oporišča.

Nemška letala uničujejo sovjetske tanke

Berlin, 31. avg. s. Kakor se doznava s pristojnega vojaškega mesta, je nemško letalstvo na bojišču pri Stalingradu z močnimi skupinami bojnih letal v spremstvu lovskih eskadril in uničevalnih letal obmetavalo z bombami sovražne postojanke in utrbe, ki so bile že v dosegu ognja nemških prednjih straž. Letalstvo je bombardiralo zlasti zbirališča boljševiških tankov, ki so hoteli odgovoriti na nemški napad, in po dosedanjih poročilih je bilo uničenih kakih 20 tankov. Nadaljnjih 17 sovjetskih tankov, ki so bili prav tako zadeti, pa je utrpelo tolikšno škodo, da so bili neuporabni za borbo. Zelo živahni so bili nadalje napadi v sovjetskem zaledju, kjer so nemška bojna letala odvrгла velike količine bomb. Uničenih je bilo 17 vozil raznega tipa. Na Volgi sta bili zadeti dve prevozni ladji, ki sta se takoj potopili.

Finski uspehi

Helsinki, 31. avg. s. Poročilo finskega vrhovnega poveljništva javlja med drugim:

Mirno stanje v splošnem na Aunuški in Karelijski ozini. V južnem odseku so bili odbiti napadi majhnih sovražnih skupin na dve naši utrjeni postojanki. Sovražne patrulje, ki so v več krajih naskočile naše postojanke, so bile uničene ali odbite. V letalski borbi s po številu premočnim sovražnikom nad Ladoškim jezerom so naša letalska zrušila dve letali tipa »I R 16«. Tretje letalo istega tipa, pripadajoče skupini 25 letal, je neki naš lovec sestrelil nad istim področjem, ko se je sovražno letalo vračalo na svoje oporišče.

Angleži dajejo Rusom papir namesto vojakov

Rim, 31. avg. s. S podporo oblasti je v Londonu danes skupina angleških židov organizirala veliko javno denarno zbirko za Sovjetsko zvezo. Ker se je London pre-

pričal, da ne more pošiljati tolikokrat obljubljenih materialnih pomoči in ker je ključno propadel tudi poskus vzpostaviti drugega bojišča na evropski celin, mislijo sedaj v Londonu, da bodo lahko zadostili nujnim moskovskim zahtevam s tem, da bodo poslali tja zavoj funtov, s katerim pa Stalin ne ve, kaj bi počel. Ko so sovjetskega veleposlanika v Londonu v tej zvezi vprašali za menje, je samo ponovil, kar je že tolikokrat povedal: »V zadnjih 14 mesecih, je rekel, je moja država izmed vseh zavezniških držav prenašala najtežje breme te vojne proti skupnemu sovražniku. Zaupamo pa, je pripomnil, ne da bi niti z besedo omenil današnjo zbirko, da bo v najkrajšem času to breme primerno porazdeljeno tudi na druge člane zveze.

Delavstvo Duceju Brzojavka 600.000 milanskih delavcev

Rim, 31. avg. s. Duceju je bila poslana naslednja brzojavka: »5000 sindikalnih voditeljev in zaupnikov, zbranih na velikem sestanku, vam izraža navdušenje 600.000 industrijskih delavcev v Milanu za vaš pozdrav, ki ga je sporočil tovariš Malsurati, izpričujoč vam, da pomeni vaša pohvala častno nagrado podjetnemu in discipliniranemu delu vseh delovnih kategorij, ki hočejo še povečati svoje napore in svoje navdušenje sodelovanje za doseg zmag in popolni triumf vaše revolucionarne ustvarjalne zamisli novega socialnega reda. — Predsednik konfederacije Landi.«

Hitlerjev proglas

ob pričetku novega leta Zimske pomoči — Oster obračun s plutokracijo in boljševizmom

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 31. avg. s. Ob priliki pričetka Zimske pomoči nemškega naroda za leto 1942/43. je Hitler izdal naslednji proglas:

»Ob pričetku četrtega leta vojne nemškega naroda, za svoj obstoj ali neobstoj v sedanosti in bodočnosti, pozivam nemški narod desetlet, naj prostovoljno žrtvuje za Zimsko pomoč. V prostoru, ki je obširen kakor svet, se vojaki naših oboroženih sil borijo, tvegajo svoje življenje in svoje zdravje. Njim se je pridružil del evropskih narodov, kakor tudi narodi Daljnega vzhoda v zvezi zvestobe, ki bo preprečila, da bi naša dežele postale žrtev boljševiškega barbarstva ter anglosaškega in kapitalističnega židovskega izkoriščanja. Sovražniki, katere je nemški Rajh imel v dobi, ko smo se borili za oblast v notranjosti, so se zdaj zopet združili proti nam. Svetovno mednarodno židovstvo vodi boljševizem in plutokracijo ne samo v namenu, da bi uničili evropske kulturne narode, temveč predvsem z namenom, iztrebiti vse tiste, ki so še neodvisni.

Ako danes ameriški in angleški agenti trdijo, da hočejo zgraditi nov svet in boljši svet, kakor je bil dosedaj njihov lasten svet, kjer bo vsakdo v bodočnosti imel delo, obloko in dom, ne bi bilo potrebno napasti prav Nemčije, kajti te probleme je narodni socializem reševal že dolgo in bili so na poti srečne rešitve. Ne, nameniti mednarodnih zločincev niso izgraditev novega boljšega socialnega sveta, temveč nasilno uničenje evropskih nacionalnih in socialnih držav, ki se zoperstavljajo njih kapitalizmu. Njih smoter je ustvariti tako maso v suženstvu, kakor je bila v Indiji. Da je boljševiško židovstvo vodilo, je dejstvo, ki potrjuje v velikem to, kar se je že dogodilo v majhnem v Nemčiji.

V gigantski borbi, kakršne še ni bilo, so nemški in zavezniški vojniki povečali v tem letu v ogromno razsežnost življenjski prostor evropskih narodov. Tako lahko smatramo Rooseveltov, Churchillov in Stalinov poizkus izstradanja evropskih narodov že zdaj za popolnoma izjavljeno stvar.

Ako v tej borbi, ki je največja vseh časov, nemški vojak opravi svoje težke žrtve, bori se v odrekavanju, ki si ga je težko predstavljati, je domovina še bolj obvezana v tem letu doprinesiti tudi svoje največje žrtve. Četudi bo to storila, bo njen delež samo majhen del tega, kar opravljajo naše oborožene sile na kopnem, na morju in v zraku. Razen tega je naša Zimska pomoč pomembna ne samo v mirnem času, temveč še bolj v vojnem času. Z njo se potrjuje za dejanji in ne kakor delajo v Angliji in Ameriki s frazami — neločljiva skupnost naroda, kajti ob koncu te borbe se bodo morali in se bodo narodi nemškega Rajha vrnili k miru kot stoočstvena nacionalno-socialistična država.

Ta država je ustvarjena ne samo z žrtvami na fronti, temveč tudi z žrtvami v domovini. Leta 1939 in leta 1940. in morda tudi 1941. so naši nasprotniki, ki ne znajo misliti, menili, da lahko uklonijo nemški narod, kakor se je zgodilo leta 1918. s pomočjo notranjih nemirov, izzvanjih iz tujine, da bi zaslužili nemški narod z novim verskim diktatom, ki bi bil še hujši od prejšnjega. Naloga fronte in ljudstva je, da dopove internacionalnim hienam, ki imajo vero zlata, in boljševiškim divjim bestijam, da se ta vojna ne bo končala z možnostjo nadaljnega izkoriščanja po narodih v blagostanju, temveč z zmago, ki bo spremenila lice sveta popolnoma. Prepričan sem zaradi tega, da bo domovina storila svojo dolžnost pri opravljanju vojnega dela zimske pomoči.«

Za sovražnika obupna bilanca treh vojnih let

Stockholm, 31. avg. s. Angleški tisk objavlja uvodnike, v katerih nekoliko žalostno prinaša bilanco prvih treh let vojne ter podčrta, da so potrebni novi napor za spremembo položaja v prid zaveznikom. Najzanimivejši je članek »Daily Herald«, ki piše, da so Nemci in njih zavezniki v preteklih treh letih zavzeli obširna ozemlja. Četrto leto vojne se pričinja z novimi uspehi sovražnika, ki kar naprej napreduje v Rusiji, kjer se bje zdaj najvažnejša bitka. Bilanca prvih treh let vojne, je bila negativna za zaveznike. Razen zavzetja ozemlja po Nemcih, je vstopila tudi Japonija v vojno, kar ni bilo predvideno. S tem sta Anglija in Amerika izgubili obširna področja z obilnimi surovinami.

V tem tednu, s katerim se zaključuje triletna doba in pričinja novo leto borbe, piše dalje »Daily Herald«, moramo opustiti vsako iluzijo glede preteklosti in priznati, da smo morali pretrpeti ogromno škodo in da so problemi, ki jih moramo še rešiti, polni ogromnih težkoč.

»Daily Herald« pravi na koncu: Pot je bila precej dolga in je zahtevala mnogo žrtv. Nobeno naše prerokovanje se ni izpolnilo. Zapustili so nas prijatelji, videli smo, kako so se zrušili mnogi ideali in pot, ki jo moramo še prehoditi, je prav tako dolga in naporna.

Moč Nemčije je v orožju in v duhu prebivalstva

Carigrad, 31. avg. s. Narodni poslanec Nekmedin Sadak, ki je potoval po Nemčiji, se bavi v članku, ki ga je objavil list »Hachkan« o močni oborožitvi Nemčije. Piše poudarja, da moč Nemčije ni samo v orožju, kajti tudi Francija se je bila dobro oborožila, temveč v duhu, ki preveča nemško prebivalstvo, katero prenaša vse žrtve in omejitve za svojo obrambo s popolno vedrostjo in v popolnem prepričanju v zmago.

Sofija, 31. avg. s. Z ministrskim dekretom je bilo določeno, da bodo vsi obveznemu delu dodeljeni židje v primeru kršenja zakona in discipline, sojeni po vojaškem zakoniku.

Stockholm, 31. avg. s. Iz Washingtona poročajo, da bodo Zedinjene države s 30. septembrom t. l. ukinile vse radiobrojavne zveze privatnega ali trgovskega značaja s evropskimi državami z izjemo Velike Britanije. Švedska pošta še ni bila doleže o tem uradno obveščena.

Stoletna borba Italije

Za svoj življenjski prostor se je morala boriti najprej s habsburško monarhijo, nato pa z Anglijo

Berlin, 31. avg. s. Italija se bori za svojo svobodo, piše list »Nacional-Zeitung« v posebnem dopisu iz Zeneve, že dobro stoletje. Od leta 1848. dalje pa vse do prve svetovne vojne je bila njena borba naperjena proti habsburški monarhiji. Danes je naperjena proti Angliji in bi to tudi ne moglo biti drugače, ako hoče Italija pobrati sadove žrtve padlih očetov na bojiščih in v pregnanstvu, saj je nešteto Italijanov oplemenilo inozemska tla s svojim plodovitim delom. V tej zvezi opozarja list na neko publikacijo društva Dante Alighieri, po kateri je število Italijanov v sredozemskih državah znašalo leta 1939 1.319.000.

Dne 10. junija 1940 je Italija stopila v vojno iz nujne potrebe, da se izogne vseh ovir, ki so zavirale njen gospodarski razvoj in demografski razmah, za kar je seveda predpogoj osvoboditev sredozemskega prostora. V tej smeri je Italija delovala že vse od svojega zedinjenja. Italijanske zahteve na sredozemskem prostoru so se prvič pojavile v konkretni obliki z zasedbo zaliva Asah in razširjenjem italijanske suverenosti na Eritrejo in Somalijo z zasedbo Libije in Dodekaneza. A šele z nastopom fašizma se je italijanska politika, ki se je dotlej omejevala samo na zahtevo nekih jamstev v Sredozemlju, odločno usmerila k ekspanziji na tem morju. Ker Anglija ni hotela priznati italijanskemu narodu pravice do življenja v Sredozemlju, je moralo nujno priti do konflikta, ki ima danes isti problem kakor nekdanja borba na življenje in smrt, ki jo je Rim vodil proti Kartagini.

Na mogoče očitati Italiji in fašizmu, zaključuje »Nacional-Zeitung«, da nista od zaključka zadnje vojne pa do poslednjega plemenitega Mussolinijevskega poskusa, da bi rešil mir še 31. avgusta 1939, doprinesla vseh žrtv, da bi se po neposrednem sporazumu in z dokončno likvidacijo nesrečnih pogodb iz leta 1919 rešila vsa vprašanja, ki so se tikala Italije in vse evropske čline. Toda Anglija je hotela vojno za vsako ceno, in Italijani se v tej vojni sedaj bore za dokončno doseganje svobode na svojem življenjskem prostoru v Sredozemlju.

sti na Eritrejo in Somalijo z zasedbo Libije in Dodekaneza. A šele z nastopom fašizma se je italijanska politika, ki se je dotlej omejevala samo na zahtevo nekih jamstev v Sredozemlju, odločno usmerila k ekspanziji na tem morju. Ker Anglija ni hotela priznati italijanskemu narodu pravice do življenja v Sredozemlju, je moralo nujno priti do konflikta, ki ima danes isti problem kakor nekdanja borba na življenje in smrt, ki jo je Rim vodil proti Kartagini.

Na mogoče očitati Italiji in fašizmu, zaključuje »Nacional-Zeitung«, da nista od zaključka zadnje vojne pa do poslednjega plemenitega Mussolinijevskega poskusa, da bi rešil mir še 31. avgusta 1939, doprinesla vseh žrtv, da bi se po neposrednem sporazumu in z dokončno likvidacijo nesrečnih pogodb iz leta 1919 rešila vsa vprašanja, ki so se tikala Italije in vse evropske čline. Toda Anglija je hotela vojno za vsako ceno, in Italijani se v tej vojni sedaj bore za dokončno doseganje svobode na svojem življenjskem prostoru v Sredozemlju.

Japonska je nepremagljiva

Zanimive izjave angleškega poznavalca Daljnega vzhoda

Lorenzo Marquez, 31. avg. s. Angleški novinar George Corman, ki se je tu večerj izkrcal na svojem povratku iz Vzhodne Azije, kjer je prebil 16 let kot dopisnik svojega lista, je podal zanimivo izjavo o vojaškem in gospodarskem položaju Japonske. Japonska — je dejal — je trdno odločena, da prenese vse žrtve, samo da bi vedno bolj povečala svoj vojni potencial in zmagala v tej vojni. Zaloge, s katerimi Japonska razpolaga, so zelo obilne in se večajo po preudarnem načrtu, ki ga je izdelala in izvršila skupina velikih finančnikov. Japonske ni mogoče premagati na kopnem z blokado in bedasto bi bilo misliti na notranjo revolucijo. Zavezniški narodi bi zagrešili veliko neumnost, ako bi smatrali, da je mogoče Japonsko sestradati z gospodarskim pritiskom in gosposodarskim osamljenjem. Res je, da so se Japonci zelo omejili v svoji potrošnji, kar pa ni posledica pomanjkanja živil, temveč odgovarja jasnemu stališču oblasti.

Japonski narod — je nadaljeval Corman — demografsko zelo narašča in se njegovo število vsako leto poveča za 2 milijona ljudi. Zato ima japonski narod pred seboj veliko bodočnost, tembolj ker ima smisel za vojaško slavo. Ta smisel je tako visok, da vojake, ki padejo na bojišču, v pravem pomenu besede obožujejo. Notranja organizacija Japonske je v vsakem pogledu popolna, zlasti še v pogledu racionaliranja živil in ureditve cen.

Tokio, 31. avg. s. Iz Rabaula poročajo, da so Avstralijski poizkusili nočno nenadno izkrcanje na otoku Novi Angliji, severno-vzhodno od Nove Gvineje, poslužujoč se

podmornic v upanju, da bodo preenetili japonsko posadko. Budna japonska obramba je pa takoj intervenirala in Avstralijski so bili zajeti, podmornica pa uničena.

Saigon, 31. avg. s. Glavni stan generala Mac Arthura v Avstralijski javlja, da so japonska letala spet dvakrat napadla Port Darwin, odvrгла bombe na pristaniške naprave ter povzročila škodo.

Tokio, 30. avg. s. Dne 28. t. m. so japonske čete napadle kitajske čete, pripadajoče 51. armadi in operirajoče v južnem področju Santunga. Kitajci so izgubili na bojišču kakih 50 mrtvih in veliko količino vojnih potrebščin.

Batavia, 31. avg. s. Japonska vojaška uprava sporoča, da se bo otok Java od danes naprej imenoval Diava.

Pogreb odličnega bolgarskega generala

Sofija, 31. avg. s. Ob navzočnosti kralja Borisa, princa Cirila, vseh članov vlade in najvišjih državnih uradnikov je bil svečan pogreb generala Danila Nikolajeva, nestorja bolgarske vojske. Pogrebne obrede so se udeležili tudi vojaški atašee ali osi in trojnega paketa, italijanski oficirji, invalidi in ranjenci, ki so zdaj gosti bolgarske vlade in številni nemški oficirji. Po pogrebni obredih v cerkvi je šel žalni sprevod po glavnih cestah Sofije mimo kraljeve palače, s katere je visel vladarjev prapor na pol droga, in od tod na pokopališče.

Uradni razglasi

Predpisi o pridelku in razdelitvi krompirja in suhega fižola

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino na podlagi kr. ukaza z dne 3. maja 1941-XIX št. 291, glede na svoji naredbi z dne 11. septembra 1941-XIX št. 99 in 11. maja 1942-XX št. 88 in smatrajoč za potrebno, da se izdajo predpisi o pridelku in razdelitvi krompirja in suhega fižola, odreja:

Clen 1. Vse pridelke krompirja in suhega fižola te letine morajo prijaviti pridelovalci Pokrajinskemu prehranjevalnemu zavodu v desetih dneh po spravilu.

Prijave, katere je izpolniti na posebnih obrazcih, ki se dobijo pri občinskih uradih, se morajo vložiti pri občini, kjer je kmetijsko gospodarstvo.

Kmetijska gospodarstva, poslujoča v več občinah, morajo v vsaki občini prijaviti svoj tamkajšnji pridelke.

Prijave, ki jih vložijo pridelovalci, morajo pošiljati občine tedensko Pokrajinskemu prehranjevalnemu zavodu.

Clen 2. Vse prijavljene pridelke je pod zaporo na razpolago Pokrajinskemu prehranjevalnemu zavodu.

Pridelovalec sme zadržati za potrebe družine, za seme in za živinorejsko porabo naslednje najvišje količine, katere pa je treba tudi všteti v prijavo iz prednjega člena:

1. neposredni pridelovalec za sebe in za vsakega člana družine, ki se pri njem vzdržuje: 120 kg krompirja in 10 kg fižola;

2. posredni pridelovalec za sebe in za vsakega člana družine, ki se pri njem vzdržuje: 80 kg krompirja in 8 kg fižola;

3. za vsak hektar zemlje, ki se posadi: s krompirjem 20 stotov, s fižolom 150 kg;

4. za vsako svinjče, določeno za pitanje: 1 stot krompirja, če prideluje koruzo, ali 2 stota če ne prideluje koruze.

Clen 3. Pridelke pod zaporo po členu 2. te navedbe odkupuje, zbira in razdeljuje Pokrajinski prehranjevalni zavod, pri čemer pritegne po potrebi v pomoč za to pooblaščen ustanove ali tvrdke.

Clen 4. Prepovedan je prevoz kakršne koli količine krompirja ali fižola, če ga ne spremlja posebna prevoznica, ki jo izda Pokrajinski prehranjevalni zavod.

Clen 5. Če se obdeluje zemljišče naspol ali kolonsko, so solidarno zavezani glede prijave in oddaje tako lastnik kakor splovinar ali kolon.

Clen 6. Nekvarno višji kazni, če bi bilo dejanje huje kaznivo, se kaznujejo kršitelji določb te navedbe in naredb, ki jih izda v izvrševanju njemu podeljenih pooblastil Pokrajinski prehranjevalni zavod, samo v denarju do 5000 lir ali pa po teži dejanja tudi združeno z zaporom do dveh mesecev.

Vselej pa se odredi zaplamba blaga.

Kazni izreka upravnica oblasti prve stopnje, v Ljubljanski občini pa Kr. kvstura po postopku iz naredb z dne 26. januarja 1942-XX št. 8.

Clen 7. Ta naredba, s katero se razveljavljajo vse nasprotujoče ali z njo ne združljive določbe, stopi v veljavo na dan objave v službenem listu za Ljubljansko pokrajino.

Ljubljana dne 29. avgusta 1942-XX.

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino: Emilio Grazioli

Določitev pristojbin zdravniškim izvedencem za opravila v sodstvu

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino na podlagi člena 3. kr. ukaza z dne 3. maja 1941-XIX št. 291, glede na tukaj še veljavni ukaz bivšega avstrijskega pravosodnega ministrstva z dne 20. marca 1901 št. 22. zak. 34 o pristojbinah in povračilih zdravniškim izvedencem za njih opravila v sodstvu, glede na naredbo bivšega pravosodnega ministrstva z dne 24. oktobra 1919 št. 4339/29, glede na zakon bivše jugoslovanske države z dne 25. novembra 1921, Ur. l. št. 16/9 z dne 23. januarja 1922, glede na naredbo bivšega jugoslovanskega ministrstva za ljudsko zdravje z dne 31. oktobra 1931 št. 20.285 in smatrajoč za umestno, da se prilagodi sedanjim zahtevam pristojbine in povračila zdravniškim izvedencem za njih opravila v kazenskem sodstvu, odreja:

Clen 1. Pristojbine in povračila zdravnikom in kirurgom, klicanim radi opravil in oddaje mnenja v kazenskem sodstvu, se določajo takole:

1. za vsak pregled in poročilo, všteti prvo pomoč L 5.-;

2. za raztelesbo še ne pokopanega trupla L 30.-;

3. za raztelesbo ekshumiranega trupla L 60.-;

V pristojbinah pod št. 2. in 3. so obsežni zapisniki o raztelesbi, poročilo o izsledku raztelesbe, proučevanje pravnih spisov, znanstvene ali druge raziskave, ki bi bile izvedencu potrebne za odgovor na zastavljena mu vprašanja, izveščaji laboratorijske raziskave.

Za vsako drugo izvedensko opravilo kakor tudi v vseh primerih, ko pozove kazensko sodišče zdravnika ali kirurga radi pojasnil in prisotovanja pri razpravi, mu gre povračilo za porabo časa v razmerju z uporabljenim časom.

Poraba se računa po dve uri. V enem dnevu sme dobiti posamezen izvedenec največ štiri porabe. Za prvo mu gre L 10.-, za vsako naslednjo pa po L 6.-. Uloški pod eno uro se štejejo za polovico, nad eno uro pa za celo porabo.

Clen 2. Stroški za stvarne datjave in za pomoč drugih oseb, ki bi jo zdravniški izvedenec poizvedel, se morajo nadrobno navesti. Ti stroški so izplačljivi, ko sodišče ugotovi, da so bili potrebni.

Tak stroškovnik mora vidirati sodišče ki vodi preiskavo zadeve, oziroma ki izvrši ustrezajoče zaprosilo.

Clen 3. Kadar mora izvedenec zdravnik ali kirurg oditi nad tri kilometre od svojega rednega bivališča, mu gre poleg honorarja in porabe časa tudi povračilo potnih stroškov v prvem razredu na železnicih in na avtobusnih progah, če jih more uporabljati, v drugih primerih pa po L 1.- za kilometer na rednih cestah kakor tudi dnevna po L 15.-.

Clen 4. Ta naredba, ki razveljavlja vse nasprotujoče ali z njo ne združljive določbe, stopi v veljavo na dan objave v službenem listu za Ljubljansko pokrajino.

Ljubljana dne 11. avgusta 1942-XX.

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino: Emilio Grazioli

Predpisi o prevozu mrličev

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino na podlagi člena 3. kr. ukaza z dne 3. maja 1941-XIX št. 291, glede na pravilnik bivše kraljevine Jugoslavije z dne 4. novembra 1930 št. 6265/30, o pokopavanju, izkopavanju in prenašanju mrličev in smatrajoč za umestno, da se izdajo predpisi o prevažanju mrličev iz pokrajine in v pokrajino, odreja:

Clen 1. Brez posebne pooblastitve Visokega komisarja je prevoz mrličev iz Ljubljanske pokrajine ali vanjo prepovedan.

Če gre za trupla vojakov, umelih za kakršnim koli vzrokom, je za prevoz iz pokrajine potrebna tudi izjava vojnega ministrstva, da ni zadržka.

Clen 2. Pooblastitev za prevoz mrliča izven pokrajine ali vanjo se sme v prvem letu po smrti izdati samo, če se je ugotovilo, da smrti niso povzročile bolezni, škrlatna, peganica, davica ali druga nalezljiva tuja bolezen in da v času in na kraju smrti ni bilo epidemije take bolezni. Po preteku enega leta od smrti pa se sme dovoliti prevoz iz pokrajine ali v pokrajino tudi za trupla

oseb, ki so umrle med epidemijo ali zaradi katere izmed zgoraj navedenih bolezni.

Vselej se morajo upoštevati varnostni ukrepi, predpisani s členom 5. te navedbe.

Clen 3. V prvočnji za pooblastitev radi prevoza mrliča, ki jo je treba nasloviti na predpisno kolkovanem papirju VI. oddelku — zdravstvenem oddelku Visokega komisarja, se morajo navesti vsi osebni podatki pokojnikov, vzrok smrti, kraj, kjer je umrl, občina pokrajine v Kraljevini ali v tuji državi, kamor ali odkoder naj se mrlič prepelje, in ime spremljevalca.

Clen 4. Če naj se prepelje mrlič v drugo pokrajino Kraljevine, obvesti Visoki komisar prefekta tiste pokrajine, kateri pripada občina, kamor naj se mrlič prepelje.

Clen 5. Prevoz mrliča se sme dovoliti samo ob upoštevanju naslednjih predpisov:

Truplo se mora zapreti v kovinsko krsto, ki se mora zavari in položiti v drugo krsto iz trdega lesa. Stene druge krste ne smejo biti tanjše kot 4 cm. Deske morajo biti iz enega kosa, če pa so iz več kosov, se morajo spojit na žleb z lastavičnim rezom

in pritrčiti z vijaki. Krsta mora biti obita z železnimi trakovi, širokimi vsaj 2 cm in v medsebojni razdalji po ne več kot 50 cm. Med kovinsko in leseno krsto se mora prostor napolniti z lesnimi ostružki najmanj 4 cm na debelo. Truplu se mora vgrizati v prsa in v trebušno votlino najmanj 1 liter 3%ške raztopine živosrebrnega sublimata in je treba truplo popolnoma zaviti v prt, namočen v isto raztopino.

Pokrajinskemu zdravniku, okrajnim zdravnikom odn. Ljubljanskemu mestnemu fiziku za glavno mesto se poverja nadzorstvo, da se te določbe strogo izvajajo.

Clen 6. V primerih, da bi se moral prevoz mrliča iz pokrajine zaradi katerega koli vzroka odložiti, je treba z mrličem ravnati po predpisih prednjega člena in ga v ustreznih zaprtih krstah spraviti v mrtvašnico pokopališča, ki je v občini, kjer je pokojnik umrl.

Clen 7. Za prevoz mrliča iz kake občine Ljubljanske pokrajine v drugo veljajo brez spremembe določbe določbe.

Clen 8. Kršitelji določb te navedbe se kaznujejo, če ni dejanje huje kaznivo, upravno po postopku iz naredb z dne 26. januarja 1942-XX št. 8, v denarju do 1000 lir.

Clen 9. Ta naredba, s katero se razveljavljajo vse nasprotujoče ali z njo ne združljive določbe, stopi v veljavo na dan objave v službenem listu za Ljubljansko pokrajino.

Ljubljana, dne 25. avgusta 1942-XX.

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino: Emilio Grazioli

Postavitev organizacij bivših jugoslovanskih vojni invalidov pod nadzorstvo

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino na podlagi člena 3. kr. ukaza z dne 3. maja 1941-XIX št. 291, glede na svoji naredbo z dne 20. aprila 1941-XIX št. 2 in smatrajoč za umestno, da se prilagodi delovanje raznih ustanov bivših jugoslovanskih vojni invalidov novim nalogam, ki so nastale zaradi priključitve Ljubljanske pokrajine Kraljevini, odreja:

Vse organizacije bivših jugoslovanskih vojni invalidov v Ljubljanski pokrajini, ki so bile z naredbo z dne 20. aprila 1941-XIX št. 2, izločene iz prejšnje osrednje jugoslovanske organizacije, se postavljajo pod nadzorstvo Visokega komisarja, ki ga bo izvrševal po svojem odposlancu.

Komisarjev odposlanec ima nalogo nadzorovati delovanje in imovino združenja, poslovanje pokrajinskega odbora in krajevnih odborov ter predložiti nova pravila za enotno organizacijo z nazivom »Associazione degli Invalidi di Guerra della provincia di Lubiana« — Združenje vojni invalidov Ljubljanske pokrajine.

Postavitev pod nadzorstvo se razteza tudi na organizacijo ruskih vojni invalidov, obstoječo v Ljubljanski pokrajini.

Za komisarjevega odposlanca se imenuje podpolkovnik Josip Bramo.

Ta odločba je takoj izvršna in se objavi v službenem listu za Ljubljansko pokrajino.

Ljubljana, dne 11. avgusta 1942-XX.

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino: Emilio Grazioli

Zatemičev od 21. do 5.30!

Visoki Komisar Ljubljanske pokrajine, odreja glede na lastni odredbi z dne 6. junija 1941-XIX št. 42, in z dne 10. avgusta 1942-XX št. 156, in glede na potrebo, da se določi nov čas za zatemičev:

Clen 1. Do nove odredbe se morajo pravila o zatemičevu izvajati od 21. ure do 5.30.

Clen 2. Nespremenjena ostanejo pri tem ostale določbe in odredbe z dne 6. junija 1941-XIX št. 42.

Clen 3. Ta odredba stopi v veljavo na dan 1. septembra 1942-XX in bo objavljena v službenem listu Ljubljanske pokrajine.

Ljubljana, dne 29. avgusta 1942-XX.

Visoki Komisar Ljubljanske pokrajine: Emilio Grazioli

Uničena središča komunistične delavnosti

Ze nekaj časa sem je bilo oblastvom znano, da so imeli uporniki v Ljubljani precejšnje središče za preskrbo z orožjem. Raziskovanja so pomagala k ugotovitvi, da se je ta zločinska delavnost razvijala v neki mestni mehanični delavnici, v kateri so bili uslužbeni v svojstvu specializiranih delavcev trije komunistični zaročniki.

Ta delavnica je preskrbovala upornikom bodala, bombe in še druge vojne potrebščine. Povzročila je tudi napad na Cihrih straj 21. aprila se je na podlagi rezultata preiskave odločilo za presenečenje, ki je popolnoma uspelo in ki je dovelo k zaletu odgovornih.

Gre za mehanično delavnico, ki je last Frice Hribernika, v kateri so našli 500 bodal, pripravljanih za izročitev, acetilenske svetilke in mnogo materiala, ki je bil določen za izdelavo bomb, razven tega se tri kovčge, v katerih so bila živila za upornike. Lastnik omenjene delavnice je priznal, da gre za material, ki je namenjen upornikom. Trije zaročniki, ki so bili zaposleni v svojstvu specializiranih delavcev, so bili zasedeni pri delu ter je bila ugotovljena njihova popolna odgovornost pri izdelovanju vojnega materiala.

Na podlagi rezultata preiskave je bilo na neovpran način izkazano, da je bil trgovec Rudolf Medvedšek, ki vodi trgovino

orodja na Bleiweisovi cesti 34, naročnik orožja in duša, ki je vodila vse to kratkovidno delo.

Na kraju zločina so bili ustreleni Rudolf Medvedšek, Frice Hribernik, lastnik delavnice, ter partizani Josip Kropar, stanujoč v Ljubljani, Milčinskega ulica 20, Milan Karpas, stanujoč v Ljubljani, Jugonirjeva ulica 29, in Anton Mihelič, železniški upokojenec. Premoženje ustrelenih bo izročeno Visokemu komisariatu na podlagi najnovejšega razglašja.

Druga operacija uničenja, ki jo je vodil v coni Drenovega grča oddelke napadalnih črnih straj 21. aprila je prinesla odkritje tvornice razstreliv, ki je bila skrita v delavnici harmonik Franca Kuclerja, ki je eden od krajevnih kolovodij uporniškega gibanja in ki je oče dveh znanih uporniških kolovodij.

Kucler je organiziral in vodil uporniško gibanje v svoji coni in je skrbel tudi za prehrano. Med uničevalno akcijo je bila najdena v njegovi prodajalnici velika bomba. Upornik je bil ustrelen, njegova hiša pa zažgana. Med požarom je 25 močnih eksplozivnih odkritelj še druga skrivališča eksplozivnih snovi in bomb. Med aretiranci je bilo ugotovljenih deset pripadnikov komunističnih krdel.

Sportni pregled

Lestvica najboljših

Število mednarodnih lahkoatletskih prireditelj letos vsakomur ni rekordno. Kar jih je bilo do sedaj, pa so glede na vse okoliščine prinesle dobre rezultate. Nekaj izvršnih uspehov so dosegli lahkoatleti tudi na domačih prireditvah, čeprav jim je največkrat manjkalo primerne konkurence. Sedaj ko se lahkoatletska sezona že počasi premika h koncu, je zanimivo pregledati letošnje lestvice najboljših rezultatov in atletov v Evropi. Lestvica najboljših izgleda takole:

100 m: Osendarp (Niz.) in Mellerowicz (Nem.) 19,5, Monti (I.), Strandberg (Šved.), Sprece (Niz.), Facchini (I.) in Haenni (Švi) 10,6.

200 m: Mellerowicz (Nem.) 21,4, Monti (I.) in Strandberg (Šved.) 21,6, Osendarp (Niz.) in Sonntag (Nem.) 21,5 in Haenni (Švi) 21,9.

400 m: Lanzi 47,3 in Ferrassutti (oba I.) 47,7, Harbig 48,1 in B'hrend (oba Nem.) 48,8, Franzen (Šved.) 49,0.

800 m: Arne Andersson (Šved.) 1:51,8, Lanzi (I.) 1:51,9, Bertil Andersson 1:52,5,

Hägg 1:52,8, Solberg 1:53,2 in Spangert (vsi Šved.) 1:53,3.

1500 m: Hägg 3:45,8, Arne Andersson 3:49,0 in Ahlsen (vsi Šved.) 3:49,4, Seidenschneider (Nem.) 3:51,2, Spangert (Šved.) in Rank (Nem.) 3:51,0.

5000 m: Nilsson 14:32,2, Oestbrink 14:32,6, Larsson 14:35,6, Flodkvist 14:40,0, Johansson vsi Šved.) 14:44,4, Beviacqua (I.) 14:47,5.

10.000 m: Pettersson 30:19,4, Oestbrink 30:20,8, Tillman (vsi Šved.) 30:21,4, Beviacqua (I.) 30:54,8, Szlagly 30:56,6 in Kelen (oba Madž.) 31:09,6.

110 m zapreke: Lidman (Šved.) 14,2, Zepernick (Nem.) 14,8, Thomsen (Dan.) 14,9, Facchini (I.), Hidas (Madž.) in Anet (Švi) 15,0.

400 m zapreke: Larsson (Šved.) 53,7, Christen 53,9 in Buhler (oba Švi) 54,2, Fromme (Nem.) 54,6, Filiputti (I.) 54,9, Carlsson (Šved.) 55,4, Fantone (I.) in Lundberg (Šved.) 55,6.

Višine: Campagner (I.) 198, Nikken (Fin.) 197, Oedmark (Šved.) in Langhoff (Nem.) 194, Nacke 192 in Koppenwallner (oba Nem.) 191.

Palica: Romeo (I.) 4:17, Glatzner (Nem.) 4:16, Conchi (I.) 4:10, Stuzek (Nem.) 4:00, Olsson (Šted.) 3:95.

Daljšina: Wagemans (Nem.) 7,56, Levante (Madž.) in Federzani (I.) 7,37, Studer (Švi)

Beležnica

KOLENDAR

Danes: Torek, 1. septembra: Egidij, Verena

DANASNJE PRIREDITVE

Kino Matica: Kresna noč

Kino Sloga: »Izkrca se je mornar«

Kino Union: Pustolovci v zraku

DEŽURNE LEKARNE

Danes: Mr. Sušnik, Marjini trg 5, Mr. Deu-Klanjšček Dia, Gosposvetska cesta 4 in Bohinec ded., Cesta 29, oktobra 31.

7,32, Long (Nem.) in Stenquist (Šved.), 7,28, Balezio (Fran.) in Schmidt (Nem.) 7,25.

Troskok: Johnsson 14,67, Hålgren 14,63, L. Andersson 14,45, A. Andersson 14,24, Edlung 14,23 in Arellsson (vsi Šved.) 14,13.

Disk: Consolini 51,18 in Tosi (oba I.) 50,20, Horvath (Madž.) 48,59, De Bruyn (Niz.) 48,57, Wotazek (Nem.) 48,03, Lundström (Šved.) 46,91.

Krogla: Woelke 15,74 in Bongen (oba Nem.) 15,41, Profeti (I.) 15,28, Lehtilä (Fin.) 15,23, Fernström (Šved.) 14,95, Horvath (Madž.) 14,94.

KPje: Nikkanen (Fin.) 71,24, Varszegi (Madž.) 70,73, Pektor (Nem.) 70,68, Pettersson (Šved.) 68,65, Jarvinen (Fin.) 68,47, Atterwall (Šved.) 66,20.

Kladivo: Storch 57,80, Lutz (oba Nem.) 57,68, Ericson (Šved.) 56,14, Hein 53,65 in W. Lutz (oba Nem.) 52,84, Taddia (I.) 52,51.

Če bi na podlagi te tabele — izključiv troškok — ocenili prvih pet najboljših s točkami od 5 do 1, bi dobili naslednjo razvrstitev držav:

Švedska 81,7 točke, Nemčija 61,0, Italija 49,9, Madžarska 13, Finska 12, Svica 10,2, Nizozemska 9,2 in Danska s točke, Švedi so torej najboljši! Imponira njihova premoč zlasti v vseh tehnik od 800 m do 10.000 m in v tehnik čez zapreke. Na 5000 in 800 m so danes z izjemno Lanzija na 800 m skoraj absolutni gospodarji!

Štafeta 4 × 100 m: Fiumana 5:22,8.

Italijanske plavalne prvakinja

Nedeljsko žensko plavalno prvenstvo v Modeni se je končalo v kategoriji seniorek z zmagami naslednjih plavalk, ki so postale italijanske državne prvakinja za 1. 1942:

na 400 m prosto: Giuseppina Cuniola (Lazio) 6:12,2;

na 200 m prsno: Nica Rigoni (C. Giovinazza) 3:29,2;

na 100 m prosto: Draguša Fine (Venchi Unica) 1:11,8;

na 100 m hrbtno: Maria Bertuzzi (Trientina) 1:25,2;

Štafeta 4 × 100 m: Fiumana 5:22,8.

Nov svetovni rekord Gunderja Haeggga

Iz Stockholma poročajo, da je Gunder Haegg na stockholmskem stadionu postavil nov svetovni rekord v teku na 3.000 m in dosegel čas 8:01,2. Tako ima sedaj Gunder Haegg že pet svetovnih rekordov: v teku na eno miljo v 4:06,2, na 2 miljo v 8:47,8, na 1.500 m v 3:45,8, na 2.000 m v 4:11,8.

Iz Hrvatske

— Da bo pridelke ogrščice večji. Društvo strokovnjakov za predelovanje oljarje na Hrvatskem si je zagotovilo 5000 kg najboljšega semena ogrščice iz Madžarske. Ogrščica je zaradi degeneriranja semena zadnja leta na Hrvatskem slabo obrodila. Zdaž hočejo to panogo kmetijstva zopet povzdigniti.

— Zelo dobra vinska letina. Na Hrvatskem kaže letos trta zelo dobro, tako da se obeta in po kakovosti in po količini izvrstna vinska letina. Izredno levo vreme v drugi polovici avgusta je zelo dobro vplivalo na vinograde. Stare zaloge vina so se zelo skrdile, ker je povpraševanje po vinu veliko.

— Priprava za nove poklice. Sedanja vojna zahteva preusmeritev na gospodarskem polju, in tudi marsikatero zasebnega namenečena je postavila pred nalogo poiskati si v novem poklicu zaposlitve. To je pa združeno z gotovimi težavami, kajti velik del namenečencev je bil enostranski pripravljani in izločeni za poklice. Da bi se olajšalo zdaj prelojanje je otvoril hrvatski urad za posredovanje dela razne tečaje, v katerih se šolajo nezaposleni in namenečenci skozi tri mesece brezplačno v strojeplju in stenografiji, knjigovodstvu, upravi in tujih jezikih. Po dovršenih tečajih dobi vsak udeleženec izplačevale. Tisti udeleženci, ki dosežejo posebno zadovoljive uspehe, se šolajo brezplačno še tri mesece v nadaljevalnih tečajih. Urad za posredovanje dela namerava v kratkem otvoriti podobne tečaje tudi za umetence, živiliških trgovin, ki so ostali brez dela.

— Vajenci na dopustu. Hrvatski vajenci so lahko letos poleti prvič dobili plačan dopust. Samo iz Zagreba je bilo na dopustu 4.500 vajencev in vajenk, iz drugih mest pa 25.000. Dopust so preživeli v najlepših krajih Hrvatske, deloma tudi v lastnih počinjskih domovih.

— Muslimanska gimnazija v Sarajevu. V Sarajevu bo ustanovljena državna muslimanska gimnazija. Za gradnjo gimnazijskega poslopja je že pripravljen kredit v znesku 2.500.000 kun.

Umetnostna šola v Triestu

Zavzela se je zanjo tudi ugledna umetnostna revija »Stile« — Vprašanje prostorov in učnih moči je že rešeno

Trieste, v drugi polovici avgusta Z novo ladjedelsko in mehanično fakulteto, ki bo otvorena s pričetkom akademskega leta 1942/43 v novi univerzitetni zgradbi, ter z novo ustanovljenim središčem za proučevanje židovskega vprašanja, je Trieste v kulturno znanstvenem in raziskovalnem pogledu mnogo pridobil. Trieste pa ni samo torišče tehnike in gospodarstva, ampak tudi močna postojanka kulturnih vrednot, predvsem lepe umetnosti. Zato se sedaj porajajo prizadevanja, da bi dobili Trieste tudi svojo umetnostno šolo. V tem pogledu je bilo v triestinskem časopisu objavljeno že več tehtno utemeljenih člančkov. Za to vprašanje pa so se pričeli sedaj zanimati tudi kulturni in umetniški krogi v drugih italijanskih središčih. Tako se je oglašil k tej pobudi ugledni arhitekt Gio Ponti, ki je v svoji milanski umetnostni reviji »Stile« objavil vestransko utemeljeno razpravo pod naslovom »Trieste bo dobilo svojo umetnostno šolo«, ki se v njej toplo zavzema za uresničenje omenjene pobude.

V reviji »Stile« ugotavlja arhitekt Ponti: »Il Ficciole« je prišel s serijo člankov, da bi dobili Trieste svojo umetnostno šolo. Potrebno je, da to pobudo podkrepimo. Dobro poznamo triestinske umetnike, ki uživajo svojo veljavo in sloves. Poznamo tudi triestinske arhitekte, ki je o njih revija »Stile« že večkrat objavila tako lepe stvari. Med njimi so možje, ki morejo biti izvršni učitelji na šoli, ki se zanjo zavzemamo, ne samo na področju čiste umetnosti, ampak tudi one umetnosti, ki je v praktičnem oziru lahko uporabna in ki lahko služi tudi industriji. Ker mislimo na industrijski pouk, bomo se pridržali, da triestinska umetnostna šola dejansko že obstoja. Pri tem mislimo na posebnost značaja in sloga te šole, ki se je izoblikovala v tradiciji opreme ter izgradnje ladij. Na ta moment ne smemo pozabiti, treba ga bo še izpopolniti v pričakovani veliki deli, ki čakajo Trieste v povojni dobi.

Izvajanja arhitekta Ponti so posebno zanimiva zaradi tega, ker ne utemeljuje po-

trebe po umetnostni šoli le iz vidika vrednot čiste umetnosti, temveč tudi iz njene praktične, uporabne strani. In ta poudarek je predvsem važen za tipično obmorsko velenost, kakor je Trieste, kjer sta umetnost in umetniška graditeljnost v najtesnejši zvezi z ladjedelnico industrijo. Triestinski tisk se reviji »Stile« in piscu arhitektu Ponti toplo zahvaljuje za to, da se je z dobro poudarjenimi razlogi zavzel za ustanovitve umetnostne šole v Triestu ter izražal upanje, da bo pobuda našla podporo pri ministru ljudske vzgoje eks. Bottaiu, ki je znan kot ljubitelj in pospeševatelj umetnostnih stremilj. Trieste, kjer bo v novembru otvorena nova ladjedelska fakulteta, potrebuje nujno, da se poživljuje ona umetnostna šola, ki jo je imel že pred kakšnimi 40 leti in ki je bila vzporedna s svojim industrijskim zavodom in ki je imela tisto svojo močno eksistenčno osnovo, da je gojila praktično uporabno stran umetniškega ustvarjanja in prizadevanja.

Pri tej pobudi, ki naj pomaga uresničiti davno željo Triesta po posebni umetnostni šoli, pa je važno pripomniti, da si Trieste ne želi kakšne umetnostne akademije s fakultetnim, univerzitetnim značajem, ampak da gre pri tem za načrt umetnostnega vzgojnega zavoda prvega ali drugega reda, kjer naj bi se umetnostno nadarjena mladina izobraževala in vzgajala v poznavanju umetnostne tehnike ter njene splošne uporabnosti. Tako bo najbolje ustrezno vzvišenim idealnim ciljem umetnosti ter razlogom njene koristnosti in uporabnosti.

Končno se poraja v zvezi z vprašanjem umetnostne šole v Triestu še problem prostorov. Ta problem je že rešen, ker se je občina zavezala, da bo odstopila novemu kulturno-vzgojnemu zavodu potrebne prostore, čim bi sledil potrebnim pristankom na ustanovitve umetnostne šole. Tudi vprašanje učnih moči je praktično — že rešeno, saj je v Triestu cela vrsta uglednih umetnikov, ki bodo rado volje postavili svoje sposobnosti in spretnosti v službo za Trieste prepotrebne umetnostne šole.

DNEVNE VESTI

— Na polju slave je padel na afriškem bojišču Josip Biazzi, rodom iz Gerre Caprioli pri Cremoni. Pripadalo je motorizirani diviziji »Trieste«. Pokojni je bil vnet pripadnik domačega fašizma.

— Vidussoni otvoril sladkorno tovarno v Jesiju. Strankin Tajnik Vidussoni je otvoril sladkorno tovarno v Jesiju. Po otvoritvi se je natančno ogledal obrat in se prisrčno razgovarjal z osebje nove tovarne. Nato se je podal v prostore silosa pokrajinskega poljedelskega konzorija ter se zanimal za podrobna vprašanja krajevnega poljedelstva, ki so mu jih pojasnjevali pokrajinski dirigenti in predstavniki oblasti.

— Vojni ranjenci je bil birman v zasebni kapeli ferskega nadškofa. Gre za 22letnega Anila Giordana iz salernske pokrajine. Nadškof mons. grof Ruggero Bovelli je izrazil birmanu, ki se zdravi v ferski vojaški bolnišnici, svoje zadovoljstvo. Boter je bil voljak tovariš, ki se je pravkar vrnil z ruskega bojišča.

— Iz »Službenega lista«. »Službeni list za Ljubljansko pokrajino« št. 69 z dne 29. avgusta 1942-XX. objavlja naredbe Visokega Komisarja: določitev časa za zatemanje, predpise o pridelku in razdelitvi krompirja in suhega fižola, določitev pristojbin zdravniškim izvedencem v kazenskem sodstvu in predpisi za prevoz mrličev ter odločbo Visokega Komisarja o postavitvi organizacij bivših jugoslovanskih vojnih invalidov pod nadzorstvo in popravek v pravih Zdrženja denarnih in zavarovalnih zavodov.

— Zaključek poletnega taborišča v Španiji. V Benicassinu v Španiji je bilo zaključeno poletniško taborišče »Dux«, ki ga je organiziral inspektor fašizma v Španiji. V času poletnice so bili v taborišču dečki Balile iz raznih španskih mest. Inspektor fašizma San Marzano ter italijanski poslanik Castellon sta se zahvalila krajevnim španskim oblastvom za sodelovanje. V Italijo pa je odpotovalo le 50 mladenčkov španske Falange, ki se bodo na povabilo G. I. L.-a mudile v raznih mestih Italije, kjer bodo nastopale s plesi in španskimi spevi.

— Drugi pregled italijanskega filma v Laganu. Agencija »Agite« poroča: Od 24. do 29. septembra bo v Laganu drugi pregled italijanskega filma. Na tej manifestaciji italijanske filmske umetnosti se bodo predvajala nekatera najznamenitejša dela, ki so bila pripravljena v italijanskih filmskih atelejih v zadnjem času. Ob tej priliki se bodo zbrali v Laganu režiserji in filmski umetniki iz vse Italije, razen tega tudi predstavniki italijanske filmske industrije, ki bodo imeli tedaj možnost, da se s smiselno in porazgovorijo z zastopniki svicarske filmske industrije. V namenu, da se med filmskima produkcijama Italije in Švice ustvari odnosi in bolj konstruktivna in čim tesnejša sodelovanja, bodo imeli italijanski filmski odličniki udobno priliko, da se v zaključnem krogu seznanijo z naj-novejšimi deli švicarske filmske proizvodnje.

— V prividu sv. Antona Padovanskega je čudežno shodila. 12letna Antonija Tondo iz Veglia pri Luccu je zbolela v juliju na sklepnih paralizah. Revica ni mogla več hoditi in so jo prepeljali na kliniko, kjer so si zdravniki na vso moč prizadevali, da bi jo ozdravili. Te dni pa je deklica v izredni živčni razburjenosti prosila starše, naj ostanejo čez noč pri nji. Zdelo se je, ko da je zaživela v prividu. V trenutku najvišje zanesenosti in vznepenosti se ji je prikazal sv. Anton Padovanski, ki je deklico izpodbujal k vztrajni molitvi. Kakor poročajo iz Lecca, se je bolničarka obrnila zatem s prošnjo na vse navzočne, naj pokleknejo. V istem hipu je deklica vstala iz postelje in je z zdravimi nogami zopet shodila brez vsake pomoči. Primer nenadne ozdravitve je vzbudil v zdravniških krogih živahno zanimanje.

— Starša padla s tretjega nadstropja in umrli. Upokojenka Esterina Peretti iz Ferrare je hotela obesiti obrisa na okno svojega stanovanja v ulici Ripagrande. Pri tem je nesrečna starša izgubila ravnotežje,

omahnila je čez rob okna in obvisela na žicah električne napeljave, od koder je padla na tla. Revica je bila pri prici mrtva.

— Odlikovani letalci. V spomin so bili odlikovani s srebrno hrabrostno svetinjo sledeči junaški padli letalci: kapitan pilot Ivan Fabri, poročnik pilot Lucij Lay, poročnik pilot Franco Ferrari, nadalje Peter Romagnolo, Ugo Scardapane, Sergij Santini, Vincenc Aulitto, Salvatore de Simone in Alojz Losio.

— Italijanske skladbe v Sologradu. Ob priliki ustanovitve nove sekcije italijanske nemške zveze v Sologradu je bila na sporedu serija umetnostnih manifestacij, ki so dosegle svoj višek v koncertu italijanskih skladb. Temu koncertu so prisostvovali po večini ranjeni častniki in vojak. Orkestralni in pevski zbor dunajske filharmonije je izvajal pod vodstvom Klementa Kraussa izbrane skladbe, katerih znameniti tvorci so Palestrina, Lasso, Scarpelli, Martucci in Respighi. Posebno velik uspeh je bil namenjen napoleonskemu spevu, ki ga je naveden pevski zbor odpel v italijanski. Solograške glasbene manifestacije so se udeležili med drugim minister Goebbels, rajhovski sportni vodja Vontschammer, gauleiter dr. Schel, italijanski poslanik v Berlinu Dino Alfieri in minister Petrucci.

— Pri padcu iz 4. nadstropja padel na voz sena in ostal neškodovan. Izredno srečno naključje se je primerilo v Firenzi. Pri slikanju pročelja večnadstropne hiše v ulici Umberto I. je bil zaposlen slikar Ivan Pierotti. V višini 4. nadstropja je zaradi nepravilne kretnje izgubil ravnotežje in omahnil z zidarskega odra. Redek primer srečnega naključja pa je hotel, da je ravno v tem usodnem trenutku privozil mimo s senom naložen voz sena. Pierotti je priletel na voz in se zaril v seno do vratu. Ko se je izmotal iz sena, je bil sicer nekoliko preplašen, vendar popolnoma neškodovan.

— Filmske številke z jetnikove celice so mu prinesle loterijsko srečo. Impresarij Lomuscio je imel nenavadno srečo. Posnel je štev. z jetnikove celice s filma, ki so ga predvajali v Bariju. Štev. 6, 9 in 10 so bile srečnosne. Loterijska sreča se mu je namahnila v milanski loteriji in mu prinesla lepe tisočake.

— Starša stoletnica. Te dni je dopolnila 100-letnico rojstva gospa Rahela Sacchi iz Bronija pri Paviji. Rojena je bila 1. 1842. v Borgosesiji. Vsak dan se slavljenka sprehodi, vstaja ob rani uri, sama si kuha in tudi dobre vinske kapljice si še privoščil.

— Loterijska sreča. Dne 29. avgusta so bile izžrebane sledeče loterijske številke: Milano 2, 32, 47, 3, 82; Bari 50, 18, 44, 39 in 35; Cagliari 45, 52, 12, 19 in 46; Firenze 63, 50, 6, 90 in 77; Genova 69, 56, 34, 82 in 72; Napoli 74, 11, 88, 28 in 37; Palermo 69, 44, 84, 46 in 13; Rim 1, 78, 39, 4, 46; Torino 35, 42, 19, 45 in 73; Benetke 23, 19, 18, 42 in 82.

— Tehnično hotelirski šola v Abaziji. S šolskim letom 1942/43 bo otvorena v Abaziji posebna tehnično hotelirska šola. Ta šola bo edina tehnična šola s komercialno hotelirsko učno tvarino na področju Venecije Giulije.

— Kot prva sta preplegala zahodno steno Spedona. Lep plezalni uspeh sta si priborila odlična hribolazca Ercole Esposito in Alfred Colombo. Po 14 urni trdi borbi proti izrednim težavam strmine sta se zmagovito vzpela po deslet neobvladani zapadni steni Spedona v skupini Dolomiti.

— 25.000 štev. dnevnika »Osservatore Romano«. Dne 29. avgusta je izšla jubilejna — 25.000 štev. vatikanskega dnevnika »Osservatore Romano«. Prva štev. tega vatikanskega glasila je izšla 1. julija 1861. »Osservatore Romano« je v Rimu enajstkrat menjal svoje prostore, dne 4. novembra 1929 pa je pričel izhajati v Vatikanu s štev. 21.103.

— Nagrada Giuliane Civinini. V ministrstvu Italijanske Afrike v Rimu se je sestalo te dni razsodišče za podelitev nagrade ustanove Giuliane Civinini pod predsedstvom italijanskega akademika eks. Gueffa Civinini. Komisija je po-

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAFI

Predstave ob delavskih ob 18. in 19.15, ob nedeljah in praznikih ob 10.30, 14.30, 16.30 in 18.30

Kino Matica Tel. 22-41

Poezija ljubezni kresne noči in globoka drama razdvojenе duše v filmu

KRESNA NOC

Gertrud Meyen, Anna Dammann, Otto Wernicke

KINO UNION - TELEFON 22-21

Tehnično neosegljiv prikaz letalskih akrobacij

PUSTOLOVCI V ZRAKU

Lepa Rita Hayworth se bori za ljubezen postavnega, simpatičnega Gary Granta

KINO SLOGA - TELEFON 27-30

Sedma nebesa v italijanski kinematografiji boste našli v filmu

IZKRAL SE JE MORNAR

Najboljše delo velikih umetnikov: Amedeo Nazzari in Doris Duranti

delila samo eno od obeh nagrad in sicer je bila nagrada priznana gospe Feruciji Coppi Bentivegna za odlično delo »Trda zemlja«.

— Deklica utonila pred materinimi očmi. V Lagu Maggiore se je kopala 12letna Roberta Picher, stanujoča v Milanu. Začasnje je bila na letovišču v Castelvecanu, kjer se je vsak dan kopala s tovarišicami. Te dni pa se je nenadoma pričela med kopanjem potapljati. V bližini, na kopnem, je stala njena mati in se v strahu onesvestila, potem ko je za hčerko klicala na pomoč. Nekateri kopali so brž zaplavalji proti Picherjevi, ki jo je pa pred prihodom reševalcev zagrnila voda.

— Sina je peljala v bolnico, ob vrnitvi je našla drugega sina mrtvega. Gospa Ana Gardin iz Venezije je peljala svojega štiri-letnega sinčka Uga v bolnišnico zaradi neke rane. Ko se je vrnila domov, je našla drugega sinčka Gianfranca mrtvega v naročju 18letne sestre Brune. Deček je namreč po materinem odhodu in v trenutku slučajne sestrine odsotnosti padel po stopnišču in si razbil lobanjo.

— Pri nabiranju smokev je umrl. V občini San Severino Rota pri Napoli je kmetovalec Rafael Schiavone nabiral smokev. Pri tem se je polomila veja, ki je na njej stal, in je nesrečni Schiavone dobil pri padcu smrtno poškodbo, za katerimi je kmalu zatem podlegel.

— Mladenci rešila petpalljajoče se gospo. Na Lidu Ville Olmo pri Comu se je kopala gospa Alojzija Cattaneo iz ulice Passera 5 v Comu. Nenadoma jo je prijel slabost, začela se je potapljati. V kopališču je nastalo precejšnje razburjenje, ker so bile v kopališču po večini ženske in otroci. V zadnjem hipu sta se zagnala v vodo mladeniča, ki sta zaplavalja proti potapljajoči se gospi in jo po napornih prizadevanjih rešila na kopno.

— Žrtve v pokrajini Ragusa. Iz Rima poročajo: Objavljen je bil seznam ranjenih med sovražnim letalskim napadom dne 27. avgusta v pokrajini Ragusa: Corbino Marija, stara 54 let, poročena, s sinom, gospodinja. Josip Mancuso, star 46 let, poročen, ima štiri sinove, ribič. Josip Perone, star 16 let, samec, ribič. Karmel Capuzzello, star 29 let, samec, kmetovalec.

— Župnik iztaknil tatu. V naselbini Bee pri Verbaniji je na letovišču 43letni Karol Begassi iz Milana. V svoji sobi, ki je najel pri neki Bambini Vielti, je pustil za trenutek zlato uro in veržico, vredni več ko 1000 lir. Bagassi je slučajno srečal župnika in mu povedal, kaj se je zgodilo. Župnik se je za stvar zavzel in nedolgo zatem je Bagassiju vrnil zlato uro in veržico. Z učinkovito metodo se mu je posrečilo dognati, da je Bagassiju ukradel uro sin stanodajalke, ki je velel svojemu mlajšemu bratu pred odhodom v planine, naj uro dobro skrije in da mu jo po vrnitvi vrne, nakaar da jo bo prodal.

— Nesreče. Turk Josip, 10letni sin šoferja iz Starega trga pri Logatu, je pri kopanju padel in si zlomil levo roko. — Jančar Marija, 49letna žena delavca iz Ljubljane, si je pri padcu zlomila desno nogo v členku. — Vovk Lado, 5letni sin pekovega pomočnika iz Ljubljane, je vtaknil levo nogo v kolo in si jo poškodoval. — Hribčnik Silvo, 11letni sin torbarskega mojstra iz Ljubljane, je pri igri padel in si zlomil levo roko. — Goljar Franc, 48letni mizar iz Ljubljane je žagal deske na cirkularni in si pri tem poškodoval prste desne roke. — Hladnik Boris, 5letni sin vozovnega preglednika iz Ljubljane, je padel s klopi in si zlomil desno roko. — Kunovar Franja, 68letna poljska delavka iz Jezice, je na polju padla in si zlomila levo roko. — Rojko Marija, 7letna hči železničarja iz Ljubljane, je padla z voza in si zlomila levo roko.

IZ LJUBLJANE

— Izpiti na I. ženski realni gimnaziji v Ljubljani se bodo vršili v 2. polovici septembra, in sicer: 1. razredni za vse razrede (tudi za zamudnice IV. razredov) dne 16. septembra; 2. popravni za razrede I.—III. in V.—VII. ter razredni popravni za IV. razrede od 17.—20. sept.; 3. pismeni nižji (odnosno višji) tečajni izpit (tudi popravni pismeni) v dne 20.—22. sept.; 4. ustni nižji (odnosno višji) tečajni izpit (tudi popravni ustni) v dne 21.—23. sept.; 5. vpisovanje za sprejemni izpit za I. razred 23. in 24. sept.; 6. sprejemni izpit (tudi privatne učenke) iz učne snovi IV. razreda ljudske šole 25. in 26. sept. Podroben raspored bo te dni objavljen na razglasni deski v Lichtenhurnovem zavodu, kjer bodo tudi izpiti. Starši in učenke se opozarjajo, da ne zamudijo lepe prilike, ki jim jo audi višja šolska oblast, in se pravočasno (pred izpiti!) pobrigajo za izpite, toda za take (VI. in VIII. razreda), ki so po prejšnjih določilih že davno zapadli ali bili opravljeni s slabo oceno, da jih sedaj opravijo in tako leto rešijo. Tu il za morebitne prepustne preke meje je treba pravočasno poskrbeti. Vsa pojma daja vsak dan ravnanje v pisarni (Lichtenhurnov zavod) od 10.—12. — Ravnateljstvo.

— Iz Ravnateljstva IV. moške realne gimnazije v Ljubljani obvešča starše tistih učencev, ki nameravajo delati sprejemni izpit za I. razred, da vložijo prošnje za spre-

jemni izpit najkasneje do 7. septembra. Prošnje naj bodo opremljene z izpisevalom četrtega razreda ljudske šole in z rojstnim listom. — Do istega dne naj vložijo prošnje tudi učenci, ki bodo delali popravni izpit, razredni, privatni in nižji ter višji tečajni izpit.

— Iz Tivoli je dal mnogo drv. V zadnjih tednih so v mestnih tivolskih gozdovih posekali precej zrelega lesa za drva. Mestni gozdarji so izbrali v resnici le dreve, ki ga ni bilo škoda, tako da gozd ni trpel ter ni izgubil svojega značaja. Še vedno je dovolj gost. Precej so posekali trhlji kostanjev, kar bi bilo tudi sicer potrebno, četudi bi ne potrebovali drv, kajti sicer bi se bolna drevesa prej ali slej začela podirati sama. Debla so razcepili v gozdu sproti ter drva odvažali v skladišče. Zadnje dni so začeli podirati tudi nekatere smreke, ki jih seveda ne bodo porabili za drva, nad robnikom ob začetku gozda. To je menda v zvezi s preureditvenimi deli z otroškim igriščem.

— Iz Delo na otroškem igrišču. Na bodočem otroškem igrišču v Tivoliju delajo neprestano že od zime. Zaposlenih je precej delavcev. Delo je dobro napredovalo, ker je bilo vreme precej ugodno. Glavna zemeljska dela so bila končana že pred tedni. Zdaj so zaposleni že pri raznih podrobnih ureditvenih delih. Igrišče je tudi že kanalizirano. Glavna, krožna pot je dobila trdna temelje ter je delno že dobro utrjena. V ta namen so porabili precej premožnega pepela in gramoza. Zdaj tudi polagajo stopnice iz umetnega kamna na gornji strani ribnika, kjer so tla igrišča precej nižje, od drugega terena. Zdi se, da bo igrišče v glavnem že letos urejeno in da bodo gotova lahko tudi glavna vrtnarska dela.

Iz pokrajine Trieste

— Smrt znamenitega triestinskega arhitekta. Te dni je umrl v Triestu znameniti arhitekt Giorgio Polli. Pokojni je zasnoval v Triestu celo vrsto pomembnih stavb, ki so okras Triesta. Rodil se je v Triestu leta 1862. V nekaj tednih bi bil praznovati svojo 80letnico. Inženjske študije je dovršil na graški politehnik in se je najprej specializiral v mehaniki, pozneje pa se je usmeril k arhitekturi. Po njegovem zasnutku je bila med drugim izvedena regulacija ulice Rossetti, ki je ena najdaljših ulic v Triestu, Stavba, v kateri je kavarna Milano v ulici Giulia, je bila zidana po njegovi zamisli, prav tako triestinski sanatorij (1897), hiša Treves (1903) v venezijanskem slogu na vogalu ulice Dante in San Nicolo palača Artolli (1905) v ulici Università, palača Parisi pri trgu Goidoni, palača Monte dei Pegni v ulici Silvio Pellico, šolske stavbe v ulici Paolo Veronese itd. Nedvomno pa je pokojni arhitekt Polli najbolj zaslovel po svoji zasnovi triestinske ribnice, ki daje s svojo značilno zunanjostjo vse okolice ob pristanišču močan arhitektonski pečat. Arhitekt Polli je bil pravi mojster v oblikovanju stavb in del z romanskim in novoklasičnim podokornom.

— Zegnanje v Guardelli. Predmestni okraj Guardella je praznovati na tradicionalen način god svojega župnega patrona sv. Jeneza (29. avg.). Po slovesni službi božji se je razvila procesija iz župne cerkve po ulici San Cilio, Rotondi del Boschetto in cesti Guardella. Zegnanjske procesije in drugih proćenskih svečanosti so se udeležili guardelliški župljani, pa tudi Triestini iz drugih župnij.

— Smrt ena padec. Na cesti Guardella 30 se je pripetila usodna smrtna nesreča. Dveletni Franco Fennini je padel z balkona in si pobil lobanjo. Prepeljali so ga v bolnišnico Kraljice Helene, kjer pa je kmalu po prevozu umrl.

— Smrt starih Triestincev. Te dni so umrli v Triestu 90letna Antonija Sovich-Ivanovska, 81letni Jernej Benedetti, 71letni Celzij Cecchin, 71letni Anton Beuk, 62letna Marija Strecek-Marussich in 68letni Jurij Sepich.

— Poročilo so se v Triestu pekovski mojster Anton De Stefani in šivilja Lucija Patacchi podbrigradi Oracij Grossi in trgovska nameščenka Marija Holler, elektrikar Nikolaj Iaculin in gospodinja Alojzija Sturmeja.

Iz pokrajine Gorizia

— Nadškof Margotti v Vipacu. V spremstvu svojega tajnika je prispel v Gozze di Vipaco gorizijski nadškof mons. Karol Margotti, ki je imel v tej župniji svoj pastirski obisk. Po svečani maši je bilo birnanje 120 dečkov in deklic iz omenjene župnije. Popoldan je bila procesija na pokopališče, kjer je nadškof opravil molitve za pokojne, predpisane za priliko pastirskega obiska. Zatem je podelil v župni cerkvi domačemu prebivalstvu evharistični blagoslov.

— Razširjenje plodne zemlje v gorizijski pokrajini. V smislu znane odredbe ministra za poljedelstvo in gozdoje je bil sestavljen tudi za gorizijsko pokrajino specialen načrt obdelovanje zemlje, ki naj pomaga razširiti in povečati površino obdelane zemlje. Spriče posebnih poljedelskih pogojev gorizijske pokrajine predvideva zadevni načrt spremembo 1500 ha pašnikov in travnikov v plodna polja in njive. V primeri z obdelano površino v preteklem letu je predvideno za leto 1942/1943 povečanje površine žita za 600 ha ali za 13%, koruze za 750 ha ali 9%, krompirja 350 ha ali 5%. Za ostale kulture ostanejo obdelane površine v glavnem neizpremenjene. Pokrajinski poljedelski odbor je že proučil občinske načrte, ki bodo uresničeni že ob jesenski setvi žitaric. Pokrajinski poljedelski inšpektorat je v tesnem sodelovanju z ostalimi prizadetiimi ustanovami izdelal obsežen načrt za šestanek poljedelcev, da jim po oseni zadavne načrte in da jim da potrebna tehnična navodila za dosegajo ciljev, ki so predvideni po istih načrtih.

— Utopljenec v Isonzu. Ivan Kogoj, ki se je kopal v Isonzu pri Savogni, je opazil na površini reke mrtvo truplo neznanega utopjenca, ki ga je spravil na kopno, nakaar je obvestil o tem mernske karabinjerje. Slednji so ugotovili, da gre za truplo 21-letnega prodajalca delikatesnih predmetov Nazarija Fachina, ki je stanoval v Goriziji. Njegovo obleko so našli na nabrežju Isonza. Utopljenčovo truplo so po ugotovitvi identitete prepeljali v savognsko mrtvašnico.

— Zidar se je smrtno onesrečil. 43letni zidar Franc Mosetti iz Ranziana se je onesrečil, ko je hotel stopiti v vlak. Pri padcu je dobil smrtno poškodbo, ki je za njimi umrl v gorizijski bolnišnici Brigata Pavia.

— Nezgode, 40letnega Rudolfa Covricha iz S. Croce di Aidussina je povzročil dvovprečni voz. Občleži je na cesti z zlomljeno piščaljo in stegenico. — 38letni Fedele Scudellari iz Ciričhine je padel na cesti in si zlomil desno nogo. — 33letna Flora Princiceva iz S. Martina di Quisca si je poročala s steklom, Ponescenci se zdravijo v gorizijski bolnišnici.

Večna pot

Ljubljana, 1. septembra

Eno najbolj priljubljenih sprehajališč Ljubljancev je tako imenovana »Večna pot«, ki obkroža rožniški krib na zahodu. Dostop je ali iz Zgornje Siske, Kosez, ali pa s Ceste na Rožnik. Seveda je čez hrib več potov v dolino. Najbolj vabljiva gozdna pot je pa gotovo nedodelana cesta na »Mestece« (ta kraj je znan po imenom Mostec, pravilno pa je »Mestece«, kar pomeni močvirnat, mestečen svet), kar se čuti najbolj po deževnem vremenu, ko so ilovnata tla omešana. Ta pot je bila včasih pravi užitek. Nad njo so se kosile stare bukke. Hodil si kakor v kakšni katedrali. Tu je vladal večni hlad. Večna pot je bila zlasti kot jutrnji ali večerni sprehod mikavna. Zvabila te je hladna senca v poletju na osvežujoči izlet. Le na zadnjem delu proti Zg. Siski »pred križem« je bil odprt svet za dobrih pet minut hoda. Ob zgodnjih jutrnjih urah si lahko opazoval, kako so se pasle srne na travniku, in marsikaj zajček je pretekel pot. Ščasoma je pela sekira ob Večni poti, tako da je danes že prav malo sence. Izsekani predeli pa niso bili nikdar dovolj pogozdeni.

Kako je pa bilo včasih! Ze na koncu posestva Ostrostrlecev te je sprejel gozdni hlad. Medtem ko je vladala v mestu soproja, si na Večni poti užival hladen zrak, ki te je pokrepčal. Kako so naši predniki cenili Večno pot, mi je pripovedoval rajni nadučitelj Levec, ki je mlada leta preživel s svojim bratom nadzornikom prof. Levcem na Podrožniku, kjer je bila njihova mati doma in sta imela tam tati Selanovi, ki sta kermarili na Spod. Rožniku pred Čadom. Pravi, da so naučile njegovo babico šele ljubljanske gospe, kako se kuha kava.

Ljubljanska gospoda je imela pred sto leti in še prej navado, da se je sestajala na Spod. Rožniku. Dame so se peljale v kočijah čez Zgornjo Sisko po Večni poti na Podrožnik. Gospodje in častniki ljubljanske garnizije so pa jahali. Na Spodnjem Rožniku so čakali sluga, ki so prevzeli konje in jih držali, dokler se je gospoda krepčala in zabavala. Potem se je vse vrnilo v mesto.

Tudi sedaj sta opisana pot in nje okoliš zelo živahna. Revni ljudje odvažajo domov trhel les ali pa takega kakršnega jim je odstopil gozdni lastnik. Staro in mlado se trudi in skrbi po možnosti za zimo.

Prizanesite nam z ribarnicami!

Pred leti je bilo veliko veselje med ribaricami in sploh krščenci, ki ribajo podo in šcafe pa tudi kruh za drobtine, testo za ribano kašo in sir ter podobne dobrote, še posebno ponosni so bili pa po Krakovem in Trnovem, kjer na veliko, a prav fino ribajo zelje in repo — ko so zvedeli, da jim je mestna gospoda ustanovila ribarsko društvo, kakor so mesarji že imeli svojo mesarsko zadrugo. To je bilo pa zatrkavanje na obeh straneh Gradaščice, ker so dobile svojo organizacijo ribarice in ribarji zelja, ribiči pa že davno več niso imeli svojega ribiškega čeha in so samo za procesijo hodili za svojim ribiškim benderom.

Zdaj pa beremo, da je mestna občina sezidala ribarnice, kjer naj bi menda žabarij in ribiči ribali zelje in kaščice ter drobtinice, namesto da bi se malo pobahali s svojimi ribami in dobro prodajali zabje krake, morda še boljše kakor mesarji prodajajo meso v svojih mesnicah. Prišlo je že tako daleč, da bo morala mestna občina postaviti tistim, ki mesarijo naš ljubi jezik, velike — mesarnice, mi bomo pa obudovali in radi hodili v prelepe nove ribnice ter se nadalje pletli našega jezika plevel kakor ubogi kmetič svojo zadnjo njivico. Zato tudi ne bomo hodili v ribnice po polzastih stopnicah, temveč po polzevkah, ki so zavite kakor polzeve hišice ali polžalke. Pridno se nadalje lovimo divje kozle in ne kozlarimo, lovimo zajce in ne zajčarimo, lovimo ptice in ne ptičarimo, lovimo ribe in ne ribarimo in Ljubljanci ali v na ribah bogati Ribnici, zato pa tudi ne šušmarimo in ne mesarimo našega lepega jezika!

A. G.

Radio Ljubljana

V SREDO, 2. SEPTEMBRA 1942-XX

7.30: Lahka glasba. 8.00: Napoved časa. — Poročila v italijanski. 12.20: Plošče. 12.30: Poročila v slovenski. 12.45: Koncert kitarista Stanka Preka. 13.00: Napoved časa. — Poročila v italijanski. 13.15: Poročilo Vrhovnega Poveljstva Oboroženih Sil v slovenski. 13.25: Pismi za vse okuše — vodi dirigent Segurini. 14.00: Poročila v italijanski. 14.15: Koncert Komornega zbora, vodi dirigent D. M. Šijanec. 14.15: Poročila v slovenski. 17.15: Prenos iz Sene — Koncert. 19.30: Poročila v slovenski. 19.45: Polke in mazurke. 20.00: Napoved časa. — Poročila v italijanski. 20.20: Komentar dnevnih dogodkov v slovenski. 20.30: Vojaške pesmi. 20.45: Novi orkester vodi dirigent Fragna. 21.20: Koncert violnista Karla Rupla (pri klavirju Bojan Adamič). 21.50: Komorna glasba. 22.10: Koncert godbe na pihala, vodi dirigent Storač. 22.45: Poročila v italijanski.

POPOLN USPEH.

Sef svojemu trgovskemu potniku, ki se je vrnil brez naročil: — Torej niste ničesar prodali?

Potnik: — Seveda sem — svojo uro, ker bi se sicer ne bil mogel vrniti domov.

Pri vedečevalki

— Nujno vas moram variti pred svetlo-lasko visoke postave.

— Zelo lepo, da ste me posvarili! toda žal je že prepozno.

POHISTVO

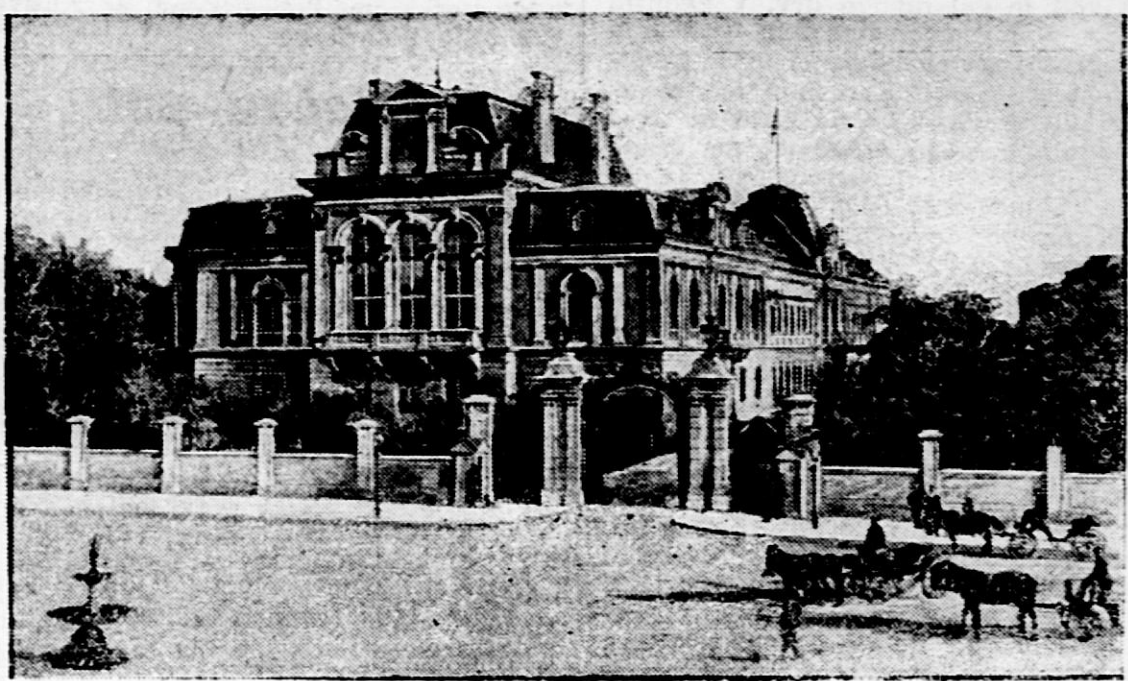
po naročilu in vse vrste stolov izdeluje Politram oprave in izvršuje vsa popravila najceneje. — J. Zorman, Ljubljana, Breg 14. 1063

Inserirajte

»Slov. Narod«

Sofija se širi in modernizira

Generalni regulacijski načrt za preureditev bolgarske prestolnice je napravil nemški arhitekt prof. dr. Muesmann

Sofija: kraljeva palača

Leta 1934 je bil dražanski profesor Muesmann naprošen, naj izdela generalni regulacijski načrt za bolgarsko prestolnico. To se je zgodilo in načrt je bil usvojen. Sofijski župan Ivanov je dal dopisniku »Donauzeitung« izjavo o novih javnih delih v Sofiji. Kdor je kdaj bil v bolgarski prestolnici, rad obuja spomine na njo. Nobenemu drugemu mestu se ne pozna tako jasno kakor Sofiji, da se je tu posrečilo izravnanje med vzhodom in zapadom, da je bilo tu zgrajeno mesto, ki res odraža nekaj bistvenega iz življenja Bolgarov, čeprav izrazitega bolgarskega sloga tudi Sofija še ne kaže.

Sofija je pravo vtelesenje posebnosti in usode Bolgarije. Zato se ne smemo čuditi, da se še vedno odmika od podeželske ideje in da mora premagovati velike naloge. Mesto, ki je naraslo v dveh letih od 390 tisoč na dobroga pol milijona prebivalcev, in ki se je njegova zazidana površina od 2,5 kv. kilometrov leta 1878, povečala na 57.000 kv. kilometrov, je v nevarnosti, da izgubi svoje lice in se razleže v brezobličnost, če regulacijski načrt pravčasno ne zajame samovolje. Ker velja to za mnoga velika mesta, se pač lahko vprašamo, kako skušajo v Sofiji premagati prenaseljenost, stanovanjsko bedo in mešanico načrtov ter slogov zlasti v predmestjih.

Sofijski župan Ivanov se v polni meri zaveda težkoč, ki jih je bilo in jih bo še treba premagati, preden bo bolgarska prestolnica izgrajena po enotnem načrtu. Vojna, velika javna dela, ki jih mora financirati država, pomanjkanje važnega gradbenega materiala in iz trenutnih razmer izvirajoče omejitve v zasebni pobudi, so postavile ureditvenje enotnega gradbenega načrta tako v pogledu obsega kakor časa razumijuje meje. V prihodnjih treh do petih letih bo zgrajenih v Sofiji 1500 novih stanovanj. S tem pa stanovanjska beda še ne bo odpravljena, temveč samo omiljena. Ministrstvo javnih del bo poskrbelo, da dobi poleg tega stanovanja še 500 družin v Sofiji. Nujno potrebna je pa tudi poživitev zasebne gradbene delavnosti in prihodnjih letih, da se prepriča še hujša stanovanjska beda. Kako zelo primanjkuje v Sofiji stanovanj, je razvidno iz dejstva, da je odpadlo leta 1928. na eno stanovanje 8,3 osebe, letos jih pa odpade že 10.

Cas in razmere so sicer postavile meje ukrepom glede omiljenja stanovanjske bede, toda sofijška občinska uprava je na drugi strani pravčasno in širokopotezno poskrbela za izgraditev mesta. Leta 1924. je bilo s posebnim zakonom določeno, da mora izdelati Sofija generalni gradbeni regulacijski načrt. Ta naloga je bila poverjena, kot rečeno, draždanskemu profesorju dr. Adolfu Muesmannu in leta 1933. je po njem izdelani načrt stopil v veljavo. Središče mesta bo ostalo po možnosti neizpremenjeno. Rušenju večjih poslopj se bodo po možnosti izognili, ker bi bilo to predrago. Samo industrija, ki se je bila naselila sredi mesta, bo premeščena drugam. Na periferijo pridejo tudi vojašnice. Izgradnja mesta je zamišljena piramidno. Višina stanovanjskih blokov se krči po mestnih mejah. Središče mesta bo razbremenjeno naraščajočega prometa s sistemom radialnih in krožnih cest. Največja važnost se bo podeljala na ohranitev že obstoječih in ureditev novih javnih nasadov. Kot prestolnica agrarne države naj postane Sofija mesto vrtov in njsadov. S tem bo tudi doseženo, da se industrijska

lahko tudi v Bolgariji zgodovinske stavbe oblike prežete z lastnim narodnim duhom.

Kdor hodi po Sofiji, mora dati županu Ivanovu prav. Velika poslopja, kakor so palače poedinih ministrstev, banke, šole in bolnišnice, zgrajena v zadnjih 20 letih, kažejo ukroteno silo, pri tem izredno treznost in zmernost v smislu enostavnih velikih potez. Skromni slog Bolgarije, je, ki kažejo njena poslopja nekaj prijetno malomestnega, je bil zavestno opuščen, to kar je pa stopilo na njegovo mesto, ne prehitvega zgodovine, temveč koraka vzporedno z njo. Tako so menda danj vsi pogoji, da bo Sofija srečno prestala dobo svojega razmaha in da tudi v njem zunanjem licu narodni duh ne bo izgubil svoje polne veljave.

Sofija: Cerkev Aleksandra Nevskega

Preden se je pojavil voz

so ljudje lažje tovore nosili, težje pa vlačili

Več stoletij je minilo preden je začel človek uporabljati voz za prevažanje tovora. Prej so ljudje težje tovore vlačili, lažje pa nosili. Preden so mogli misliti na to, da bi si olajšali to delo z uporabo koles, so morali priti na misel neskončnega vrtenja, ki nam njen postanek še zdaj ni jasen. O zelo dragoceni najdbi poročajo iz Kivika na Švedskem. Tam so v neki grobnici našli okrog 3500 let staro kamenito ploščo, na kateri je upodobljen voz na štirih kolesih, ki ga vleče dvoje vprežnih živinčev. Na podobno najdbo so našli tudi na Štajerskem, Meklenburškem, v Italiji, Bosni in na Danskem. Povsod gre za upodobljene prednike našega voza.

Leta 1902. so odkopali v Italiji voz, ki sega njegova zgodovina daleč nazaj v 5. stoletje pred Kristusom. Posebna znamenitost je postal mrtvaški voz Aleksandra Velikega, ki ga je vleklo 64 vprežnih živinčev. Da bi bolje izkoristili vrednosti živalskih tokov in da bi se lahko gret hrbit, si je dal rimski cesar Commodus napraviti voz z vrtilnim sedežem. Ko je pa začela propadati rimska gradnja cest je kmalu tudi voz izgubil svoj pomen.

Leta 1245 je izdelal ing. Vilars prvo kolo, podobno našemu. Dvesto let pozneje leta

1457 se zopet pojavi voz z visečim sedežem in sicer po presledku 250 let, ko se ni nicesar več slišalo o njem. Francoski kralj je dobil od madžarskega kralja v dar voz, ki je imel z jermenom pritrjen sedež. Leta 1474 se je peljal cesar Friderik III. ki je 16 let pozneje odstopil, v kočiji v Frankfurt a/M. Leta 1509 je prispela soproga vladajočega kneza Joachima I. Brandenburgskega s kočijo na turnir v Rupino. Sveda kočija v enih časih še daleč ni dosegla svojega pravega pomena. Nasprotno, imela je mnogo nasprotnikov. Leta 1551 so se mnogi oglašali, češ, da je voznja v kočiji škodljiva zdravju, ker se človek tako samo pomehkuži, poleg tega pa kočije preveč obrabijo ceste. Minilo je še več stoletij preden so se ljudje otresli teh predsedkov.

Zelo visoki so bili prispevki, ki jih je bilo treba še v drugi polovici 17. stoletja plačevati za prevažanje tovora. Prevoznina je znašala takrat približno 50 krat toliko kakor znajdajo sedaj železniške tarife. To pa ni nič čudnega, če pomislimo v kakšnih razmerah in s kakšnimi vozili so morali ljudje takrat prevažati tovore po slabih cestah.

140.000 lani. Kupčij je bilo sklenjenih lani za 25 milijonov kron.

Štefanov teden na Madžarskem

Umetnostne prireditve v okviru Štefanovega tedna v Budimpešti so bile prekinjene zaradi nenadne smrti podrejenega Stefana Herthyja. Prireditelj je bilo samo nekaj, a tudi to se pokazalo vso pestrost življenja. Šeg, običajev in narodnih noš v madžarski prestolnici. Zlasti večeri so bili lepa slika bogastva madžarskega umetniškega življenja. Na vrtu mestne slikarske galerije je priredil prestolniški orkester več koncertov. Koncertne prireditve so dosegle svoj višek z večerom Lisztovih in Kodalyjevih skladb. Večina madžarskih gledališč je uprizarjala v Štefanovem tednu najboljše

dela z lanskega repertoarja. Na Margaretinem otoku je bila prirejena velika ljudska veselica, ki je privabila mnogo občinstva iz prestolnice.

Italijanščina in nemščina v grških srednjih šolah

Pred začetkom novega šolskega leta na grških srednjih šolah je grško prosvetno ministrstvo objavilo, da se bo vršil letos glede na vojno pouk samo v glavnih predmetih. Francoščina se odslej v srednjih šolah ne bo več poučevala kot obvezen predmet, pač pa italijanščina in nemščina in sicer vsaka po štiri ure tedensko.

Novi nemški pravosodni minister

Za novega nemškega pravosodnega ministra je imenoval Hitler dr. Otto Georga Thieracka. Dr. Thierack je bil doslej predsednik ljudskega sodišča in sicer od 15. maja 1936. V teh letih je mnogo storil za nemško pravo. Za njegove dosežke zasluži mu je bilo s tem izkazano največje priznanje.

Dr. Thierack je bil rojen 18. aprila 1889. v Wurzburgu na Saškem kot sin stare kmečke rodbine. Pravo je študiral v Marburgu in Leipzigu, leta 1914 je bil pa promoviran. Potem je vstopil v saško državno službo in istega leta je odšel kot enoletni prostovoljec k vojakom. Leta 1917 je postal poročnik v rezervnem lovskem bataljonu. Leta 1920. je napravil izpit in postal v Leipzigu državni tožilec. Šest let pozneje je bil premeščen v Drazdane. Tam se je priključil Hitlerjevemu pokretu in storil mu je velike usluge ob prevzemu oblasti. 11. marca 1933. je postal pravosodni minister Saške. Ze v novembru istega leta je bil poklican na akademijo za nemško pravo in mesec dni pozneje je vstopil v njen svet. Leta 1934. ga je imenoval takratni državni pravosodni minister dr. Gurtner za svojega osebnega pooblaščenca in šefa oddelka za Saško in Tirolsko. V aprilu 1935. je postal podpredsednik državnega sodišča, v naslednjem letu pa predsednik ljudskega sodnega dvora.

Manj slivovke

V Bolgariji so letos zelo dobro obrodile slive in češnje. Da bi se izkoristilo čim več pridelka za prehrano prebivalstva, so oblasti odredile, da se sme porabiti za žganjekuho največ ena petina sliv in češelj. Vse druge bodo posušene odnovo predelane v mezo in marmelado, kolikor ne bodo prodane sveže.

Zdravniški honorarji v naturi

Zdravniško društvo v Kalamati v Grčiji je na prošnjo mnogih svojih članov dovolilo, da smejo zdravniški sprejemati od bolnikov honorar v naturi. Zdravniki so hoteli tako brez živiliških nakazanic priti do živil, ki jih je sicer težko dobiti. Ko pa je zvedel za to namestnik ministrskega predsednika prof. Logot Fetopulos, je odredil razpust društvenega odbora. Prof. Fetopulos je obsojil to početje zdravnikov v Kalamati, češ, da ni dostojno zdravniškega stanu.

Preskrba Sofije čez zimo

Za oskrbo prebivalstva bolgarske prestolice čez zimo je dobila mestna občina od države kredit v znesku 50 milijonov levov. Sofijska mestna občina napenja vse sile, da bi nabavila za vso zimo dovolj živil. Ker je imela v ta namen na razpolago premalo skladišč, je poskrbela tudi za nova velika skladišča. Prvič v svoji zgodovini bo Sofija letos založena tudi z večjimi količinami posušenega sočivja. Vse prazne prostore v mestu in v bližnji okolici so bile obdelane in zasedane večinoma s krompirjem, ki ga zdaj prodajajo po nizki ceni siromašnejšim prebivalcem.

Stiki med bolgarsko, italijansko in nemško mladino

Stiki med bolgarskimi mladinskimi organizacijami na eni ter italijanskimi in nemškimi na drugi, so vedno tesnejši. V sredo je prispelo v Sofijo 400 članov fašistične mladine. Povabila jih je v goste bolgarska mladinska organizacija »Branik«. Italijanska mladina se je mudila prej v mestih Ruše in Varna. V Varno je pa prispelo v torek 50 članov Hitlerjeve mladinske organizacije.

PREVIDNOST

— Zakaj se tvoja prijateljica ne pusti rentgenizirati?
— Ker se boji, da bi ji zdravnik ne pogledal v srce. Ona je namreč prvič zaljubljena.

Malo jezikovne paše

Ali naj jezikovno pašo še upravičujemo? Ali naj dokazujemo vselej, ko se začnemo past, kak v je potrebna? Ali se pa naj opravičimo, da smo jo sploh začeli, ker nismo čakali, da bi jo iznašli poklicanci, upravičeni? Morda kdo išče prav s posebno slastjo strupenih zeli, med to pašo, da bi se lahko spotaknili ter namrdnili, češ, glej ubogo revo, kakšne strelja! Zahaja v tuji zelnik, pa mu je prav, da mu je tako izpodletelo.

Skušajmo se torej najprej opravičiti — že zaradi tega, da bomo opozorili na razliko med »opravičen« in »upravičen«. Glavni namen naše »paše« je buditi vest tistim, ki slovenščino rabijo v pisavi, da bi ne pisali tako malomarno, a hkrati samozvestno, kakor da so oni iznašli jezik. To nam nalaga ljubezen do jezika ljubimo slovenščino, zato nam naj bo odpuščen — iz ljubezni in spoštovanja do nje je menda to dovoljeno. Oprostite nam torej! — Ali smo se s tem opravičili? Če nam je odpuščen, smo poslej »opravičeni«.

Toda jezikovno pašo tudi lahko upravičimo; to ni sicer jezikovni tečaj in ne domišljamo si, da imajo »pašec« kakšno trajno vrednost. Kljub temu so potrebne stalno kakor vsakdanji kruh — že zato, da razmišljamo, kaj je pravilno in kaj ne, da mislimo na jezik in iščemo v njem lepoto, logiko, zakonitost ter da se spotikamo nad lastnimi grehi. Potrebno je buditi zavest odgovornosti pri vseh pisanih ljudih. Kdor piše, sodeluje pri oblikovanju ali izmisljenju jezika, kajti vpliv pisane besede je mnogo močnejši in trajnejši kakor govor; nekdo začne grešiti v pisavi, drugi nermarno in morda nevede ponavljajo za njim napake, tretji se pa že izgovarjajo, češ, saj to je že v rabi v pismenem jeziku, zakaj bi ne bilo dovoljeno prav meni?! Tako hočejo upravičiti rabo nekaterih spotaljivih izrazov. Včasih se tudi sami prepričajo, da greš, toda pretirasti so, da bi to priznali, kaj šele, da bi se skušali opravičiti.

Upamo, da smo »jezikovno pašec« upravičili — dokazali njeno potrebo. Upravičeno govorimo o jezikovnih grehih ter tožimo nad pokvarjenost slovenščine, čeprav se ne smemo prištevati med jezikoslovce in ne čemo veljati za pikolovce. Naj nam pa bo dovoljeno reči, da bi bilo prav, če bi jezik obvladal še kdo razen jezikoslovcev, tako da bi smel kaj pripomniti o njem. Ali ne sme nihče drugi centi in gojiti lepe slovenščine kakor jezikoslovci? V resnici ne moremo biti vsi tako učeni kakor učenjaki, ki se pečajo samo z jezikom. Ne moremo pa tudi pričakovati, da bodo učenjaki opravičali takšne težake posle, kakršen je ta pri »jezikovni paši«, kajti to so neke vrste jezikovne vaje; ker so pa vaje potrebne, je »pašec« upravičen.

Včasih so dobro razlikovali med »opravičiti« in »upravičiti«. Opravičili sem se, če sem koga razžalil; če sem komu delal krivico ali tudi, če sem mu storil kaj zalega nehot. Upravičil sem pa svoje dejanje, ravnanje: dokazal sem, da ravnam prav, da sem — upravičen, to se pravi, da sem »v pravici«, imam pravico do česa ali si kaj prilasčam po pravici. Upravičenec je n. pr., kdor uživa pravico, da sme kupiti belo moko. Opravičenec pa je n. pr., oni, ki je v dnevniki prekladal žaljive besede in mu je bilo odpuščen pod pogojem, da se je opravičil.

Jezikovna paša je torej upravičena, ker marsikdo ne razlikuje niti, kaj je opravičeno in kaj upravičeno. Opravičiti bi se pa morali zaradi tega ali onega greha, ki se nam prikrade tudi sem.

V GOSTILNI

Natakar: — Gospod šef, kaj naj počnemo s tem gostom? Nobena jed mu ni po volji. Ena mu ni dovolj mastna, druga pre malo popoprana. Vse pošilja nazaj.

— Kar meni ga prepustite. Ko mu popoprām račun, bo že zadovoljen.

UZAJELN

Sodnik obtožencu: — Kako se pa pišete? Obtoženc: — Bežite no, gospod sodnik, tolikokrat sem že stal pred vami, pa se delate, kakor da me še vedno ne poznate.

DISKRETNOST

— Ta čajni servis je star že 80 let.
— Ze prav, mlilstiva, saj tega nikomur ne bom povedal.

MED ZALJUBLJENCI

Ona: — Najbolje bo, da me pustiš in pozabiš.
On: — Kako naj te pozabim, ko imam pa tako dober spomin?

MODERN ZAKON

— Moj mož je strašno len, površen in pozabljiv. Vsak dan izgubi nekaj gumbov z obleke.
— Morda pa niso dobro prilišiti.
— Prav pravite. Ta lenoba ne zna niti pošteno šivati.

D. Du Maurier:

Prva žena

Roman

»Nikar je ne izprašuj,« je rekel Maksim. »Živi duši ni hotela povedati. Takšne skrivnosti svet ne pominja. Mislim celo, da je naročila vse skupaj iz Londona.«

»Ali, dragica,« je nekam presunjenj rekla Beatrice. »Menda nas ne misliš vseh potisniti v senco? Moj kostum, veš, je domače delo!«

»Nič se ne boj,« sem smehoma odgovorila. »Nekaj zelo preprostega bo. Ker mi pa Maksim ni dal miru, sem prisegla, da ga hočem presenetiti.«

»Prav imaš,« je rekel Giles. »Maksim nastopa zmerom kot višji bitje, v resnici pa je samo ljubosumen. Tudi on bi se rad našemil z nami drugimi vred, le priznati noče.«

»Bog mi odpusti, če...« je vzkliknil Maksim.
»Kaj pa vi, Crawley? Da slišimo,« je vprašal Giles.

Frank je bil videti zmeden. »Eh, na žalost sem imel toliko dela, da sem šel v zadnjem trenutku pomislil na to. Predsnočnim sem privlekel na svetlo stare hlače in progast živetec za nogomet; s tem dvojim pa s črno obvezo na enem očesu bom... upam... lahko nastopil kot morski razbojnik...«

»A zakaj nama niste pisali? Saj bi vam bila midva posodila kak kostum,« je rekla Beatrice.

81

»Imamo enega, holandskega, ki ga je Riger lani nosil v Švici. Imenitno bi se vam podajal.«

»Ne dovolim, da bi hodil moj upravnik v holandski obleki!« je rekel Maksim. »Nihče mu ne bi več plačal zakupnine. Kar naj bo morski razbojnik. Tako se ga bo vsaj kdo bal.«

»Vse mu je bolj podobno kot to,« mi je Beatrice šepnila na uho.

Naredila sem se, kakor da je ne slišim. Ubogi Frank. Beatrice je bila zmerom tako brezobzirna z njim.

»Koliko časa bo treba, da si pobarvam obraz?« je vprašal Giles.

»Vsaj dve uri,« mu je odgovorila Beatrice. »Da sem s teboj, bi začela misliti na to. Koliko nas bo pri večerji?«

»Šestnajst, z nami vred,« je rekel Maksim. »Nobenega tujca. Sami znani ljudje.«

»Mravljinici me izpreletavajo...« je rekla Beatrice. »Komaj čakam, da bi bila oblečena... Skratka, zabavno bo. Prav je bilo, Maksim, da si se odločil in spet priredil ples.«

»Nji se zahvali,« je odvrnil Maksim in pokazal name.

»Oh, saj ni res!« sem se uprla. »Lady Crowan je kriva vsega.«

»Nikar je ne poslušajta,« je dejal Maksim in se mi nasmehnil. »Ne vesta, kakšna je: razburjena kakor majhno dekletce, ki se odpravlja na svoj prvi otroški ples.«

»Nisem, ne.«

»Zelo sem radovedna, kakšen bo tvoj kostum,« je rekla Beatrice.

»Nič izrednega ni, verjemita, da ne,« sem zardila.

»Gospa de Winter pravi, da je ne bomo spoznali,« se je oglasil Frank.

Vsi so me pogledali in se nasmehlili. Rdečica mi je silila v obraz, tolikanj sem bila zadovoljna, da, skoraj srečna. Sedela sem v knjižnici na mizi in nihala z nogami, vsi drugi pa so v krogu stali okoli mene. Strašno se mi je hotelo, da bi stekla na vrh, primerila lasuljo pred toaletno mizo in se z vseh strani ogledala v zrcalu. Ta nenadnji občutek, da sem važna oseba, je bil zame nekaj novega; novo mi je bilo, ko sem slišala Gilesa, Beatrico, Maksima in Franka razpravljati o mojem kostumu ter jih videla radovedne, kakšna bom v njem. Misliha sem na mehko belo obleko, zavito v svileni papir: kako bo izpreminjala mojo plosko, nekazno postavbo, kako bo mi zakrivala viseča ramena! In voljni, svetli kodri, kako prelestno bodo pokrivali moje gladke lase!

»Koliko je neki ura?« sem malomarno dejala in lahno zazevala. »Nemara bi bilo čas, da se začnem odpravljati gor...«

Ko smo krenili skozi veliko vežo, da bi šli na vrh v svoje sobe, sem prvič opazila pripravnost hiše za velike prireditve in krasno lice dvoran. Še dolga dvorana, ki se mi je zdela tako mrzla in pusta, kadar sva bila sama, je bila danes prava orgija barv: povsod cvetje, rdeče rože v srebrnih vazah na belem miznem prtu, visoka okna odprta na teraso, ki se je pripravljala, da ob orvem mraku zažari v mnogobarnih lučih. Godci so bili že

razložili svoja godala na minstrelijski galeriji; in v veliki veži je vladalo ozračje skrivnostnega pričakovanja. V zraku je bila neka neobičajna toplota, bodi si da je prihajala od mirne, vedre noči, bodi si da je puhtela iz cvetlic pod slikami ali da je žarela iz naših lastnih obrazov, ko smo se počasi vzpenjali po širokih marmornatih stopnicah.

Vsa prejšnja strogost je bila izginila. Nihče ne bi bil pričakoval, da se bo Manderley še kdaj tako zdrnil v življenje. To ni bil več pokojni Manderley, ki sem ga poznala; hiša je obujala spomin na druge, davne dni, ko je bila veža še velika dvorana za pojedine in so pokrivali stene oklapi in zbirke orožja, za dolgo, ozko mizo na sredi pa so sedeli možje, ki se je njihov smeh vse glasneje razlegal od našega, možje, ki so z mogočnimi glasovi zahtevali vino in karte ter metali psom, ležečim na kamenitem tlaku, velike kose mesa. V kasnejših časih je bila hiša še vedno vesela, toda bolj ljubka in dostojanstvena, in Karolina de Winter, ki mi jo je bilo drevi predstavljati, je v beli obleki prihajal nízol po marmornatih stopnicah, da zapleše menuet. Kako rada bi bila zaplula nazaj po strugi let, da bi jo videvala Upirala se mi je misel, da naj ponizam ta dom z našo prismojeno sodobno glasbo, ki se v svoji neromantičnosti tako malo prilaga Manderleyu. Mahoma sem bila z gospo Danversovo enih misli. Polje bi bilo prilagoditi oles kaki določeni zgodovinski dobi, ne pa da se zgornja nanj brezsmiselna človeška mešanica, z ubogim Gilesom vred, tem dobrodušnim tikvarjem v obleki arabskega šejka.